

**NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERÉNEK**

73/2021.(V.27.) számú

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése hatáskörében eljárva meghozott

h a t á r o z a t a

**az Önkormányzat 2020. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról
szóló beszámoló elfogadásáról**

A Polgármester

a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdése alapján.

az Önkormányzat 2020. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról szóló beszámolóját **elfogadja.**

k.m.f.

Dr. Kovács Ferenc
polgármester

Dr. Szemán Sándor
címetes főjegyző

Erről értesülnek:

- 1.) A Közgyűlés tagjai
- 2.) A címetes főjegyző és a Polgármesteri Hivatal belső szervezeti egységeinek vezetői
- 3.) Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya

Melléklet a 73/2021.(V.27.) számú határozathoz:

Bevezetés

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzatnak a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést kell készíteni. Az értékelés tartalmazza mindazokat a követelményeket, melyeket a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 10. számú melléklete előír az önkormányzatok számára.

Az értékelés a fentiek alapján bemutatja

- a település demográfiai mutatóit, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira;
- az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítására vonatkozó adatokat;
- az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat;
- a felügyeleti szervek, illetve a működést engedélyező szervek ellenőrzésének megállapításait;
- a jövőre vonatkozó javaslatokat, célok meghatározását a Gyvt. előírásai alapján;
- a bűnmegelőzés főbb pontjait, valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának alakulását, a bűnelkövetés okait;
- a civil szervezetekkel való együttműködés kereteit.

A felsoroltakon kívül a beszámoló kitér az előző évhez képest történt jogszabályi változásokra, illetve az ellátórendszerben végbement fejlesztésekre. Az elmúlt évben a COVID-19 koronavírus járvány jelentősen befolyásolta, illetve hatással volt a gyermekjóléti alapellátás rendszerére is. Ezalatt nemcsak az alapellátási formákat biztosító intézményhálózatot kell érteni, de a pénzbeli és természetbeni ellátások, a köznevelés rendszerét, és mindazokat a rendszereket, amelyek összefüggésben, kapcsolatban állnak a gyermekek jólétével (pl. gyermekétkeztetés). Az ellátórendszer igyekezett alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez (digitális oktatás, online tér, szolgáltatások szünetelése stb.), ezeket részletesen tartalmazza jelen beszámoló.

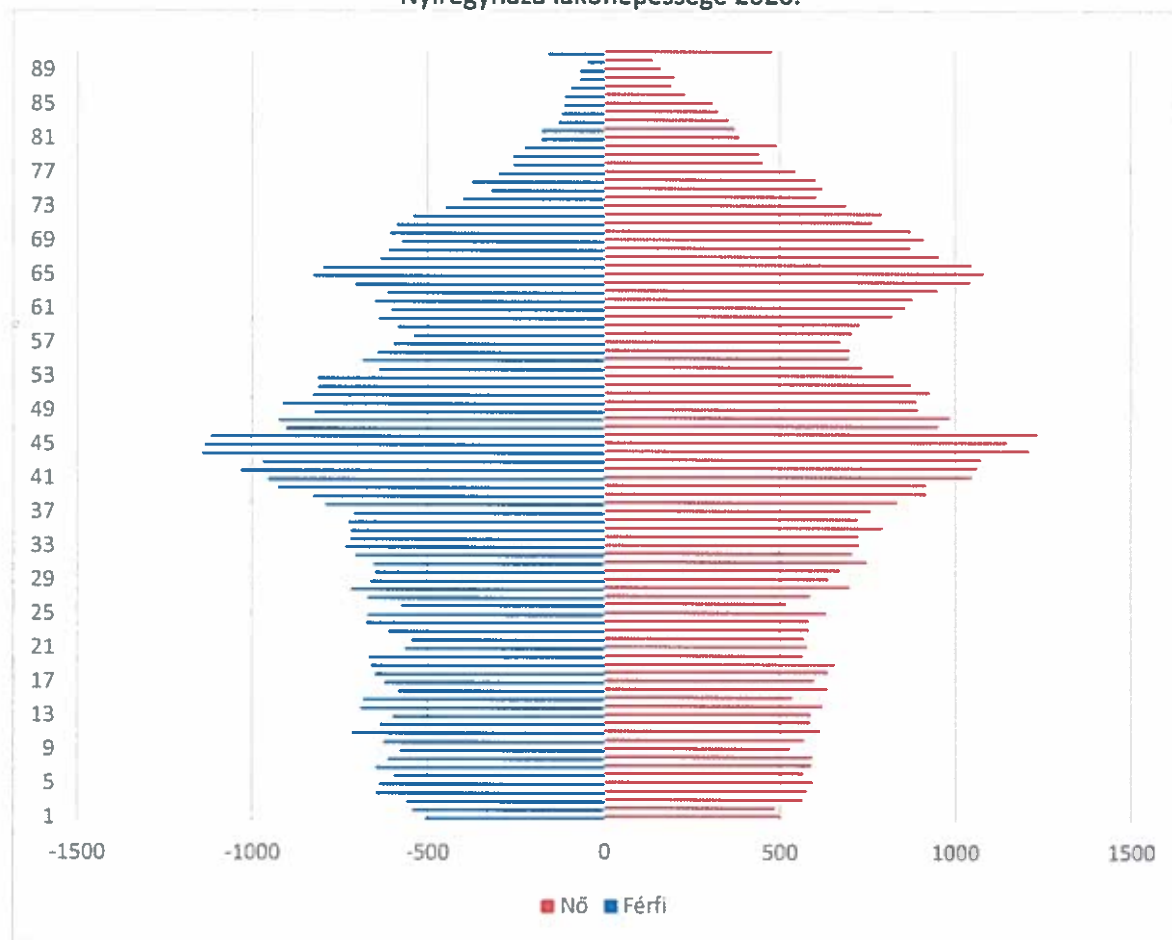
Az Önkormányzatnak koordinatív, irányító szerepe volt és van a pandémia következtében. A szakmai feladatok mellett számos, folyamatos adminisztratív és technikai jellegű feladatok adódtak (védőeszköz ellátás biztosítása, fertőtlenítés az intézményekben), amely megkövetelte az Önkormányzat, az intézmények, szervezetek és Nyíregyháza lakossága együttműködését.

A gyermekjóléti alapellátások biztosításában a Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ és a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény vesz részt. A beszámoló elkészítéséhez az intézmények éves szakmai beszámolóit teljes mértékben felhasználtuk, valamint KSH és egyéb statisztikai adatokat, információkat.

1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0–18 éves korosztály adataira

Nyíregyháza 2020. év eleji lakónépessége 116 814 fő (KSH). A város demográfiai jellemzői alapján fiatalosnak mondható. A 0-3 évesek száma 4 377 fő, a 4-6 éveseké 3 624 fő, a 7-14 éves 9 762 fő, és a 15-18 évesek száma 5 036 fő. A városban 13 616 fő a 19-29 év közöttiek száma. A lakosság 31,2 %-a gyermek vagy fiatalkorú. A 30-59 évesek (50 187 fő) aránya 42,9 %, míg az idősebbek aránya (60 év felett) 25,9 %.

Nyíregyháza lakónépessége 2020.

Forrás: KSH, 2020.

A nemek arányát vizsgálva nőtöbbség a 15–19 évesek korcsoportjától mutatkozik, ami az életkor emelkedésével a 45–49 évesek korcsoportjától válik egyre markánsabbá. Ennek oka vélhetően a két nem – elsősorban életmódbeli különbségekre visszavezethető – egészségi állapotában meglévő eltérések.

A gyermeknépesség eltarthatósági rátája – a gyermekkorú népességnek (0-14 évesek) az aktív korú (15-64 évesek) népességhez viszonyított aránya – Nyíregyházán 22,6 %, mely nem mutat jelentős eltérést az országos (22,0 %), a regionális (22,8%) és a megye (23,4 %) adataihoz viszonyítva sem.

2. Az elmúlt évben történt változások

2.1. Koronavírus járvány

A bevezetőben szerepel, hogy az elmúlt évben a koronavírus járvány jelentős hatást gyakorolt a gyermekjóléti alapellátásra. 2020. január 30-án a WHO nemzetközi horderejű járványügyi szükséghelyzetet hirdetett ki az új koronavírus járvány miatt. Magyarország kormánya 2020. március 11-én az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében a 40/2020. (III.11.) Korm. rendeletével az ország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki. A kihirdetett veszélyhelyzet a szociális, gyermekjólét, köznevelés és egészségügy területét jelentősen érintette.

Utóbbiak nem a gyermekjólét rendszerébe tartoznak, de célcsoportjuk a gyermek, ezért az összefoglalás ezen intézményekre vonatkozóan is tartalmaz utalást, adatot.

Az alábbiakban röviden foglaljuk össze a jelentősebb intézkedéseket, illetve az egyes fejezetekben részletesebben bemutatjuk.

- **Óvodai, bölcsődei ellátás – rendkívüli szünet elrendelése**

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármestere a 45/2020. (III.14.) Korm. rendelet 2. § -a alapján a 1/2020. (III. 15.) számú határozatával a város közigazgatási területén működő óvodákban és bölcsődékben rendkívüli szünetet rendelt el 2020. március 16-tól, azzal, hogy ügyeleti ellátást biztosítani kell azok számára, akik nem tudják megoldani a gyermek felügyeletét. Ez azt jelentette, hogy nemcsak az önkormányzati fenntartású, hanem fenntartótól függetlenül, valamennyi óvodában és bölcsődében szünet volt, és ügyeletet kellett biztosítani. A rendkívüli szünet 2020. május 24-ig tartott.

A napi jelentések alapján ebben az időszakban Nyíregyháza közigazgatási területén átlagosan 30 gyermek ellátását biztosították az önkormányzati és egyéb fenntartású intézmények.

Az önkormányzati fenntartású óvodákban az óvónők, dajkák fertőtlenítést, nagytakarítást végeztek, ügyeletet biztosítottak, illetve a szabadságok ütemezett kivételére került sor. A bölcsődei, óvodai és iskolai ügyeleti ellátásban részt vevő gyermekek részére a felügyelet mellett az étkeztetés is biztosított volt.

Az Önkormányzat által fenntartott bölcsődéknél a KENYSZI rendszerben (igénybe vevői nyilvántartási rendszer) a rendkívüli szünetet rögzítettük 2020.március 16. napjától 2020. május 24. napjáig.

- **Az iskolákban a nevelés-oktatás tantermen kívüli, digitális munkarendben került megszervezésre**

- **Intézményi gyermekétkeztetés megszervezése**

A jogszabályi előírásokat megelőzve Nyíregyházán 2020. március 17-től március 31. napjáig az otthonukban tartózkodó hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére napi egyszeri étkezését biztosította az Önkormányzat házhoz szállítással.

Az 1102/2020.(III.14.) Korm. határozat szerint 2020. március 16-tól az iskolákban a nevelés-oktatás tantermen kívüli, digitális munkarendben került megszervezésre. Ennek megfelelően biztosítani kellett a Gyvt. 21. §-a szerinti intézményi gyermekétkeztetést. Ennek alapján április 1-től az intézményi gyermekétkeztetés igénylésére (ebéd) volt lehetőség. Általános iskolásoknak lehetőségük volt tízórait és uzsonnát is kérni változatlan térítési díjak mellett. Az ebéd (igény esetén a tízórai, uzsonna) kiosztása kijelölt osztópontokról (20 db) történt, úgy, hogy a szülőknek csak egy helyen kellett átvenni a gyermekeinek járó ételt függetlenül attól, hogy hány helyen vettek részt az oktatásban, nevelésben. A tanyabokrokban élők számára a tanyagondnoki szolgálat továbbra is házhoz szállította az ételt. A tavaszi szünet két napján is minden gyermek részesült étkezésben. Átlagosan 400-450 fő iskolás és óvodás gyermek részesült az ellátásban.

- **Ügyeleti ellátás biztosítása**

A veszélyhelyzet során a gyermekek napközbeni felügyeletével kapcsolatos intézkedésekről szóló 152/2020. (IV.27.) Korm. rendelet alapján a rendkívüli szünet idejére a polgármester köteles megszervezni a bölcsődés és óvodás korú gyermekek napközbeni felügyeletét a Korm. rendeletben meghatározott szabályok szerint. Ez az ügyeleti rendszer Nyíregyházán már a rendkívüli szünet elrendelésének kezdetétől működött, annyi különbséggel, hogy a Korm. rendelet megjelenését követően abban az esetben vehették igénybe a gyermekek az óvodai és bölcsődei ellátást, ha a szülők munkavégzés vagy más ok miatt igénylik azt, illetve egy csoportban maximum 5 fő gyermek látható el. A Korm. rendelet alapján, annak hatályba lépésétől, azaz 2020. április 30. napjától naponta a polgármesternek jelentési kötelezettsége volt a Nyíregyháza közigazgatási területén az óvodai és bölcsődei ügyeletet igénybe vevőkről a gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium honlapján közzétett adattartalommal. Az adatszolgáltatást az önkormányzati és egyéb fenntartású intézményekkel szorosan együttműködve a Szociális és Köznevelési Osztály teljesítette 2020. május 25. (óvodák, bölcsődék újra nyitása-rendkívüli szünet megszüntetése) napjáig.

- Az óvodák és bölcsődék újrainyításáról, valamint a nyári táborok megszervezéséről szóló 215/2020. (V. 20.) Korm.rendelet. 1. § alapján 2020. május 25-től az óvodák, és bölcsődék, mini bölcsődék, családi bölcsődék és munkahelyi bölcsődék a veszélyhelyzet előtt szokásos rendben működtek, a gyermekeket az óvodai nevelésben, illetve a bölcsődei ellátásban való részvétel jogszabályi feltételei szerint, további feltételek előírása nélkül fogadták. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesterének 4/2020. (V.21.) számú határozatával a jogszabályi hivatkozás alapján a rendkívüli szünet és ügyelet biztosításáról szóló 1/2020. (III.15.) polgármesteri határozat 2020. május 24. napjával visszavonásra került. A határozatról tájékoztattuk a város területén működő valamennyi bölcsődé és óvoda fenntartóját. Az intézmények által leadott jelentések alapján az ellátásban részesülők létszáma folyamatosan emelkedett.
- Az iskolák 2020. júniusi működéséről szóló 220/2020. (V. 22.) Korm. rendelet 2. §-a alapján az iskolákban 2020. június 26-áig az intézményi gyermekétkeztetést a tanítási év szabályai szerint kellett biztosítani. Az általános és középiskolás rászoruló gyermekek (hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű) részére a szünidei gyermekétkeztetést, ha nem vesz igénybe gyermekfelügyeletet június 16-tól, ha igénybe vesz június 26-tól kellett biztosítani. A bölcsődés és óvodáskorú rászoruló gyermekek számára a nyári zárva tartás idejére kellett biztosítani a napi egy tál meleg ételt tartalmazó étkeztetést. A korábbi évekhez hasonlóan a szünidei étkeztetést házhoz szállítással biztosítottuk.
- Az óvodák és bölcsődék újrainyításáról, valamint a nyári táborok megszervezéséről szóló 215/2020. (V. 20.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdése alapján az óvodák és a bölcsődék 2020. augusztus 31-éig legfeljebb két hétre zárhattak be.
- A Korm. rendeletnek megfelelően és tekintettel arra, hogy a szülők a pandémiás helyzet alatt a szabadságuk nagy részét kivették, azzal kívánunk segítséget nyújtani számukra, hogy a korábbi évektől eltérően az óvodák csak két hétre zárnak be ügyelet biztosítása mellett, a bölcsődék pedig folyamatosan nyitva tartottak.
- A veszélyhelyzet ideje alatt szoros, napi kapcsolatot tartottunk az Önkormányzat és az egyéb (egyházi, civil) szervezetek által fenntartott óvodákkal, bölcsődékkal a gyermekek mindennapi biztonságos ellátása érdekében.

- A hagyományoknak megfelelően, ebben az évben is várták a **nyári napközis táborok**, valamint a szigligeti gyermeküdülő a nyíregyházi általános iskolásokat. Tavaly 10 turnusban több mint 700 gyermek táborozhat az önkormányzat tulajdonában és a NYÍRVV Nonprofit Kft. üzemeltetésében lévő Szigligeti Gyermeküdülőben. Az első csoport június 16-án indult a Balaton partjára, az utolsó pedig augusztus 20-án jött haza. A rászoruló gyermekek táborozását 10.000 Ft kedvezménnyel segítette az önkormányzat. Ők azok, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre is jogosultak, tartós beteg gyerekek, vagy akiknek szülei három vagy több kiskorú gyermekről gondoskodnak és igényelték a támogatást.
- A nyári napközis táborok hét helyszínen várták az iskolásokat 2020. június 29-től augusztus 14-ig. A programok a korábbi évekhez hasonlóan színesek és sokrétűek, a gyermekek részére változatos, eseménydús tábori életet biztosított. A táborok ingyenesek, csak az étkezésért kellett fizetni.
- A járvány második és harmadik hullámának ideje alatt a bölcsődékben, óvodákban elsősorban dolgozói megbetegedések miatt a csoportokban rendkívüli szünetek kerültek elrendelésre. A bölcsődékben a fenntartó (polgármesteri határozattal) rendelte el a rendkívüli szünetet, óvodákban pedig az Oktatási Hivatal. 2020-ban összesen 44 óvodai csoportot és 6 bölcsődei csoportot érintett a rendkívüli szünet.
- 2020. november 23-tól megkezdődött a tesztelés az nevelési-oktatási intézményekben (bölcsőde, óvoda) heti rendszerességgel, melyben az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság foglalkoztatásában álló védőnők is részt vettek.

2.2. Jegyzői feladatok gyámügyi hatáskörben

2.2.1. Családvédelmi koordináció

A család az a legszűkebb közösség, ahonnan értékeink, kötődésmintáink, azonosságtudatunk származik. A kisgyermekkorban elszenvedett bántalmazás- akár fizikai, akár lelki trauma- meghatározza a felnőttkorban az egyén társadalomban betöltött szerepét. A mai társadalmat érintő súlyos probléma a családon belüli erőszak.

Az Országgyűlés az élethez, testi épséghez és méltósághoz minden embert megillető alapvető emberi jogok védelmében, összhangban a nemzetközi egyezményekkel és az Alaptörvénnyel, a hozzátartozók közötti erőszak visszaszorítása érdekében a 2009. október 1-jén hatályba lépett, a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvényt alkotta meg (a továbbiakban: Hkt.)

A jogszabályban rögzítve hozzátartozók közötti erőszaknak minősül a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, a szexuális önrendelkezéshez való jogot, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető tevékenység, a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető mulasztás. Bántalmazott az a hozzátartozó, akinek a sérelmére a hozzátartozók közötti erőszakot megvalósítják. Bántalmazó az a cselekvőképes hozzátartozó, aki a hozzátartozók közötti erőszakot megvalósítja, vagy akire tekintettel a hozzátartozók közötti erőszakot más megvalósítja.

2020. január 1. napjától családvédelmi koordinációért felelős szervként, – a korábban a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró járási hivatal hatáskörébe tartozó ügykör – a települési önkormányzat jegyzője került kijelölésre. A kijelölt szervek kötelesek a hozzátartozók közötti

erőszak megelőzése és ártalmainak csökkentése érdekében együttműködni és egymást tájékoztatni. A Hkt. 2. § (1) bekezdése felsorolja a hozzátartozók közötti erőszak megelőzéséhez kapcsolódó szervezeteket, amelyek a törvényben meghatározott feladatokat látják el alaptevékenységük keretében. Ezek

- a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, gyermekjóléti szolgálat, gyermekjóléti központ, gyermekek vagy családok átmeneti otthona,
- c) a köznevelési intézmény, a szakképző intézmény és a nevelési tanácsadó,
- d) a gyámhatóság,
- e) a rendőrség,
- f) az ügyészség,
- g) a bíróság,
- h) a pártfogó felügyelői szolgálat,
- i) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- j) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- k) az egyesületek, alapítványok.

A bántalmazás észlelése, jelzése érkezik közvetlenül magánszemélytől vagy a jelzőrendszerhez tartozó szervezettől. Az elmúlt egy évben összesen 38 jelzés érkezett, legtöbb esetben a családokkal közvetlen kapcsolatban álló Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központtól a családon belüli erőszakról. A Központ az érintett családokkal alapellátás keretében foglalkozik, jogi és konfliktuskezelési szolgáltatásokat nyújt az azt igénybe venni kívánók számára, valamint a kiskorú gyermekek védelmében megteszi a szükséges hatósági intézkedéseket.

Az esetek 70 %-ban jegyzőkönyv felvételére került sor, 45 %-ban a járványügyi helyzetre való tekintettel a bántalmazó és bántalmazott tett nyilatkozatot, 10 %-ban az érintettek nem tettek nyilatkozatot.

Minden esetben a jelzési kötelezettségnek eleget téve az eljárásról és a feltárt tényekről a jegyző értesítette a Rendőrséget, és a családban nevelkedő kiskorú gyermekek veszélyeztetettsége ügyében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatal Gyámügyi Osztályát és a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központot.

2.2.2. A gyermek családi jogállásának rendezése

2020. január 01. napjától a települési önkormányzat jegyzőjének feladat és határcöre tovább bővült az apa vagy anya adatai nélkül anyakönyvezett gyermekek családi jogállásnak rendezésével.

A települési önkormányzat jegyzője

- nagykorú apa esetében teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot vesz fel,
- a gyermek családi jogállásának rendezése érdekében megállapítja a gyermek családi és utónevét,
- hozzájárul a kiskorú gyermeknek az apaság megállapítása iránti perben az anya pertársaként való részvételéhez,
- megállapítja az ismeretlen szülőktől származó gyermek és a képzelt szülők adatait.

Az apa adatai nélkül anyakönyvezett gyermekek családi jogállását legkésőbb 3 éves korukig rendezni kell. A családi jogállás leggyakrabban teljes hatályú apai elismeréssel történik. Ez azt jelenti, hogy a gyermek születése előtt, vagy azt követően a szülők együttesen megjelennek az arra hatáskörrel rendelkező hatóságnál és a gyermeket az apa elismeri.

2020. évben összesen 89 db az apa adatai nélkül anyakönyvezett kiskorú ügyében kellett eljárni az Anyakönyvi hivatal értesítése alapján.

Ebből az év folyamán 19 rendezésre került, az apa apai elismerő nyilatkozatot tett, ebből két esetben képzelt apát állapítottak meg, 70 esetben nem került rendezésre a gyermek családi jogállása.

A jogszabály alapján a gyermek egyéves korában a települési önkormányzat jegyzője újra tájékoztatja a családi jogállás rendezésének lehetőségeiről.

2.2.3. Gyámnevezés

A szülő a gyámot nevező vagy a gyámságból kizáró nyilatkozatát a települési önkormányzat jegyzője előtt is megteheti, amelyről jegyzőkönyv kerül felvételre. 2020-évben nem volt gyámnevezési eljárás.

3. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:

Az Önkormányzat egyrészt a Gyvt.-ben, másrészt helyi rendeletében meghatározott pénzbeli és természetbeni ellátásokkal segíti a rászoruló családokat, gyermekeket. Az önkormányzat célja a szociális biztonság megteremtése, a rászorulóknak részére megfelelő támogatások nyújtása. A koronavírus járvány miatt ez fokozottan érvényesült 2020-ban.

Az Önkormányzat által biztosított támogatások, kedvezmények:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (Gyvt. 19. §, 20. §),
- gyermekétkeztetés (Gyvt. 21. §-21/C. §),
- helyi autóbusz közlekedési támogatás [54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelet a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról (továbbiakban Ör.) 2. §],
- üdültetési támogatás (Ör. 2/A. §),
- rendkívüli települési támogatás [3/2015.(II.20.) önkormányzati rendelet a szociális rászorultságtól függő egyes pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról (továbbiakban ÖrSzt.) 14. §],
- tanszertámogatás [Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesterének 5/2021. (II.19.) Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése hatáskörében eljárva meghozott önkormányzati rendelete Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által nyújtott egyes természetbeni ellátási formákról],
- Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati ösztöndíj [51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről 18. § - 20. §],
- Rászoruló Hallgatókért Közalapítvány támogatása,
- nyári táboroztatás.

Az Önkormányzat valamennyi támogatását biztosította, illetve a nyári szünetben a Szigligeti táborozást és az un. napközis táborokat is megszervezte 2020-ban.

A koronavírus világjárványra tekintettel az Ügyfélszolgálati Centrumban a személyes ügyfélfogadás szünetelt, de a kérelmek folyamatos benyújtása biztosított volt az ügyfelek számára akár postai úton vagy az erre a célra rendszeresített dobozba történő elhelyezéssel. A veszélyhelyzet időszakában a kérelmek egyéb elektronikus formában történő benyújtása is adott volt (e-mailen keresztül szkennelt formában) azok számára is, akik ügyfélkapuval nem rendelkeznek, s más módon nem tudták megoldani a kérelmük eljuttatásának lehetőségét. Az Ügyfélszolgálati Centrumban elhelyezett urnák napi szinten

kerültek cserélésre, így folyamatossá válhatott a beérkező kérelmekkel kapcsolatos adminisztrációs teendők (érkeztetés, iktatás) ellátása, érdemi vizsgálatra történő előkészítése, feldolgozása. Eljárásjogi szempontból a rendkívüli helyzet nem hozott változást, ebben az időszakban is a benyújtott kérelmek és a szervezetektől érkező megkeresésekre a hatályos rendelkezéseknek megfelelő időben kellett érdemi döntést hozni.

Ebben az időszakban jelentős mértékben megnövekedett a telefonon információt kérő, illetve egyeztető ügyfelek száma akár a jogosultság feltételei, akár a benyújtandó dokumentumok köre tekintetében.

3.1. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a Gyvt.-ben meghatározott ingyenes vagy kedvezményes gyermekétkeztetésre, a szüneti gyermekétkeztetésre, valamint külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek (pl. ingyenes tankönyv) az igénybevételére. 2020-ban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság feltétele, hogy a családban az egy főre eső havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 135 %-át. Egyedülálló szülő, tartós beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek, valamint nagykorúvá vált gyermek esetében az egy főre jutó jövedelmi értékhatár a nyugdíjminimum 145 %-a volt. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságról elmondható, hogy az összes támogatást figyelembe véve a legtöbben ebben a támogatási formában részesülnek, 2020-ban összesen 1 071 Nyíregyházán. A támogatásban részesülő családok száma 618 volt.

1. táblázat

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma az egy főre jutó családi jövedelem szerint 2020-ban

Év	rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma az egy főre jutó családi jövedelem szerint				elutasítások száma
	14.250 Ft alatt	14.251-28.500 Ft	28.501 -38.475 Ft	38.476-41.325 Ft	
2020	235 fő	574 fő	200 fő	62 fő	118 fő

Forrás: Nyíregyháza MJV Polgármesteri Hivatal

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők családjában az egy főre jutó jövedelem jellemzően az öregségi nyugdíjminimum összege (28.500 Ft) alatt van. A kedvezményben részesülő gyermekek jellemzően 6-18 év közöttiek, 50 %-uk általános iskoláskorú és 35,4 %-a középiskoláskorú.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság időtartamát az elmúlt évben két jogszabály érintette. Elsőként a veszélyhelyzet során teendő, egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokkal kapcsolatos intézkedésekről, valamint a szociális szolgáltatásoknak a veszélyhelyzet során elrendelt működési rendjéről szóló 88/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 8. § -a alapján a rendelet hatálybalépésekor fennálló és a veszélyhelyzet alatt lejáró rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság időtartama, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállását megállapító határozat hatályának időtartama meghosszabbodik a végrehajtási rendelet hatályvesztésének hónapját követő második hónap végéig. A járvány második hulláma miatt pedig a veszélyhelyzet ideje alatt teendő, egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokkal kapcsolatos intézkedésekről, valamint a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásoknak a veszélyhelyzet ideje alatt elrendelt működési rendjéről szóló 556/2020. (XII. 4.) Korm. rendelet 9. §-a értelmében a rendelet hatálybalépésekor fennálló és a veszélyhelyzet ideje alatt lejáró rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság időtartama, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet

fennállását megállapító határozat hatályának időtartama meghosszabbodik a veszélyhelyzet megszűnésének hónapját követő második hónap végéig.

Mindez azt jelentette, hogy a 2020. március 11. és június 30-a között lejáró rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetre való jogosultságok augusztus 31-éig kerültek meghosszabbításra, valamint a 2020. december 4. után lejáró jogosultságok is meghosszabbodtak.

Fokozott figyelmet fordított az Önkormányzat arra, hogy a gyermekek jogosultságának megszűnése, esetlegesen adminisztrációs nehézség miatt ne okozzon hátrányt a gyermekek számára. Ezért a Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központtal karöltve a családok tájékoztatást kaptak- mind személyesen, mind pedig írásban - arra vonatkozóan, hogy a fent említett jogosultságok a továbbiakban megszakítás nélkül hogyan vehetőek igénybe.

3.2. Gyermekétkeztetés: ingyenes vagy kedvezményes étkeztetés, szünidei étkeztetés

3.2.1. Ingyenes vagy kedvezményes étkeztetés

Az intézményi gyermekétkeztetés keretében bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek részére ellátási napokon a reggeli főétkezés, a déli meleg főétkezés, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkezés, az óvodás és iskolás gyermek részére pedig a déli meleg főétkezés, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkezés biztosított.

Az étkezésért térítési díjat kell fizetni a Gyvt. szabályainak figyelembevételével. A jogszabály alapján ingyenes étkeztetésben vagy kedvezményes étkeztetésben részesülhetnek a rászoruló gyermekek. 2015. szeptember 01. napjától kiszélesedett a kedvezményben részesülők köre. A gyermekétkeztetés során az intézményi térítési díj 100%-át kedvezményként kell biztosítani

- a) a bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek után, ha
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
 - tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
 - olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
 - olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át vagy
 - nevelésbe vették,
- b) az 1–8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy
 - nevelésbe vették.

- A gyermekétkeztetés során az intézményi térítési díj 50%-át normatív kedvezményként kell biztosítani
- az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
 - az 1–8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
 - tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek után.

2.táblázat

Ingyenes vagy kedvezményes étkezésben részesülők száma

Megnevezés		Bölcsőde	Óvoda	Általános iskola	Gimnázium	Szakközépiskola	Szakiskola	Kollégium
		Fő						
100 %-os támogatás	Rgyvt-ben részesül	10	124	427	-	-	-	26
	3 vagy többgyermekes	47	480	-	-	-	-	-
	tartósan beteg vagy fogyatékos	12	127	-	-	-	-	-
	1 főre jutó jövedelem	222	1416	-	-	-	-	-
	nevelésbe vették	-	16	60	-	12	2	25
	utógondozott	-	-	-	-	1	5	5
50 %-os támogatás	Rgyvt-ben részesül	-	-	-	1	14	2	55
	3 vagy többgyermekes	-	-	569	32	20	1	72
	tartósan beteg vagy fogyatékos	-	-	178	7	9	24	44
összesen támogatott		291	2163	1234	40	56	34	227
100 % térítési díjat fizet		108	370	2005	106	78	2	181

Forrás: Nyíregyháza MJV Polgármesteri Hivatal

A táblázat adataiból jól látható, hogy az étkeztetésben résztvevő gyermekek létszáma 6 895 fő, az előző évhez képest csökkent (2019-ben 10 164 fő volt az étkeztetett gyermekek száma). Az étkezésben részesülő gyermekek közül 4 045 fő kedvezményben részesül, azaz a gyermekek 58,6 %-a kedvezményezett 50 vagy 100 %-os mértékben. Az ingyenes ellátásban részesülő gyermek az összes étkezőt tekintve 43,7 %, a kedvezményezették számarányához viszonyítva a gyermekek 74,5 %-a.

A számarányokat tekintve megállapítható, hogy az étkeztetésben résztvevő gyermekek létszáma csökkent, ugyanakkor növekedett a kedvezményben részesülők aránya, ezen belül az ingyenes ellátásban részesülők aránya.

3.2.2. Szünidei gyermekétkeztetés

A Gyvt. szabályai szerint az önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja a déli meleg főétkezést a jogszabályban felsoroltak szerint (szülő, törvényes képviselő kérelmére az őszi, téli és tavaszi szünet valamennyi munkanapján, a nyári szünetben legalább 43 munkanapon).

A jogszabályi előírások alapján azon hátrányos helyzetű és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek szülőjét vagy más törvényes képviselőjét, akinek gyermeke tekintetében a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet az adott év

a) szeptember 1-jén fennáll, az évközi szünet időtartamára eső szünidei gyermekétkeztetés igénybevételének lehetőségéről, az igénybevétel módjáról, valamint a szünidei gyermekétkeztetés biztosításának időtartamáról, helyszínéről és módjáról minden év szeptember 15-éig,

b) május 1-jén fennáll, a nyári szünet időtartamára eső szünidei gyermekétkeztetés igénybevételének lehetőségéről, az igénybevétel módjáról, valamint a szünidei gyermekétkeztetés biztosításának időtartamáról, helyszínéről és módjáról minden év május 15-éig írásban kell tájékoztatni.

A családok részére a tájékoztatással együtt megküldtük a kitöltendő formanyomtatványt, valamint értesítettük a család- és gyermekjóléti szolgálatot. Az étkeztetés lebonyolításában az elmúlt évben is a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ aktívan közreműködött.

A 328/2011. (XII.29.) Korm. rendelet 13/A. §-a alapján a települési önkormányzat a déli meleg főétkezés helyben történő elfogyasztásának megszervezéséről gondoskodik. Ha a helyben történő elfogyasztásra nincs lehetőség, így különösen erre alkalmas helyiség hiánya esetén, a szünidei gyermekétkeztetés az étel elvitelével vagy a gyermek számára történő kiszállításával is biztosítható. 2020-ban a szünidőkben kiszállítással történt az étkezés biztosítása.

3. táblázat

Szünidei étkezésre jogosultak és igénybe vevők száma

	hátrányos helyzetű (fő)		halmozottan hátrányos helyzetű (fő)		összesen (fő)		Ft
	Jogosultak (fő)	Igénybe vevők (fő)	Jogosultak (fő)	Igénybe vevők (fő)	Jogosultak (fő)	Igénybe vevők (fő)	
tavaszi szünet (3 munkanap)	108	27	597	168	705	195	-
nyári szünet (54 munkanap)	161	133	755	573	916	706	20 320 200
ősz szünet (5 munkanap)	259	71	390	375	649	446	2 103 117
téli szünet (8 munkanap)	100	79	410	373	510	452	2 983 974

Forrás: Nyíregyháza MJV Polgármesteri Hivatal

Az étkezésre jogosultak száma a nyári időszakban a legmagasabb, mivel ekkor a bölcsődéseket és óvodásokat is figyelembe kell vennünk az intézmények zárva tartási idejére. A jogosultak száma átlagosan 695 fő éves szintre vetítve, az igénybevételi arány 68-88 % közötti. A tavaszi igénybevétel ettől lényegesen alacsonyabb arányban történt, de ez közvetlenül a járvány kitörésének idejére tehető, tehát azzal összefüggésben állhat. A kihasználtságra pozitív hatással bír, hogy az ételt házhoz szállítással biztosította az Önkormányzat.

Az étkeztetés lebonyolítására kiírt közbeszerzési pályázat 2020 őszre fejeződött be. Ennek okán a nyári szünetben beszerzési eljárással kiválasztott szervezet a Martin Invest Kft biztosította az egyszeri meleg ételt a gyermekek számára. Az intézményi gyermekétkeztetést, valamint már az őszi és téli szünetben a szünidei étkeztetést az Elamen Zrt biztosította. A gyermekétkeztetés finanszírozását tekintve az Önkormányzat jelentős többletfinanszírozást biztosít. Magyarország központi költségvetésében biztosított forrás az adóerő-képességet figyelembe véve 285 Ft Nyíregyháza esetében. Ezt az összeget az önkormányzat 2020. őszig 600 Ft/adagra egészítette ki, ősztől pedig a közbeszerzési eljárásban foglaltak szerint 943,1 Ft/adag.

3.2.3. Pénzbeli támogatás

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság alapján évente két alkalommal biztosított volt a fogyasztásra készétel, tanszer és ruházat vásárlására felhasználható „gyermekvédelmi” Erzsébet-utalvány. 2019-től mind a papíralapú, mind az elektronikus Erzsébet-utalványok forgalmazása megszűnt. A Gyvt. szabályainak megfelelően annak, a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága

- a) a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,
- b) a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel

alapösszegű (6000 Ft) pénzbeli támogatást kell folyósítani.

Akinek a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzete és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a fenti időben a gyámhatóság határozata alapján fennállt emelt összegű (6500 Ft) pénzbeli támogatásra jogosult.

2020. augusztusban 446 fő részesült 6 000 Ft és 902 fő 6 500 Ft egyszeri támogatásban. Novemberben pedig 357 fő 6 000 Ft, 737 fő 6 500 Ft összegű támogatást kapott rászorultsága alapján.

3.2.4. Hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet

A gyámhatóság (jegyző) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosító határozat meghozatalával egyidejűleg, azzal azonos időtartamra, igénylés esetén külön döntésben állapítja meg a gyermek/nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását, melyhez különböző kedvezmények társulnak.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az előzőekben meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

4. táblázat

Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma Nyíregyházán

Időpont	Óvodáskorú 2H (fő)	Óvodáskorú 3H (fő)	Alapfokú 2H (fő)	Alapfokú 3H (fő)	Középfokú 2H (fő)	Középfokú 3H (fő)
2020. január	27	167	73	478	41	145
2020. október	23	153	65	400	25	121

Forrás: <https://www.oktatas.hu/kozneveles/kozerdekuadatok>

A nyilvántartás szerint 2020. októberben 113 fő hátrányos helyzetű, és 674 halmozottan hátrányos helyzetű nyíregyházi gyermek számára voltak biztosítottak a köznevelés és a gyermekvédelmi ellátások területén különböző kedvezmények, támogatások.

3.3. Helyi autóbusz közlekedési kedvezmény

A nyíregyházi lakóhellyel (állandó lakcím) rendelkező, alap-, vagy középfokú tanintézetrel tanulói jogviszonyban álló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek igénye szerint helyi járatú autóbusz közlekedési támogatásra jogosult. 2018. március 1-től

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, illetve szülője, vagy más törvényes képviselője által beszerzett bérletigazolvány és bérletjegy ellenértékének 50%
- a halmozottan hátrányos helyzetű jogosult, illetve szülője, vagy más törvényes képviselője által beszerzett bérletigazolvány és bérletjegy ellenértékének 80 %-át,

téríti az önkormányzat a lejárt bérletjegy átadása ellenében a tanintézet házipénztárából a szülő, törvényes képviselő részére. E támogatásra kifizetett összeg 2020-ban 1 037 705 Ft volt. 50 %-os mértékű támogatásban 38 fő részesült 246 305 Ft összegben, 80 %-os támogatást 50 fő kapott 791 400 Ft összegben.

3.4. Üdültetési támogatás

A gyermekek nyári táborozását, hasznos időtöltését az Önkormányzat több módon is támogatja évek óta. Egyik formája a Szigligeti Gyermeküdülőben megvalósuló üdültetés. Az elmúlt évek során egyre több gyermek számára biztosított a felhőtlen, élményekben gazdag, kellemes kikapcsolódás a Balaton partján.

Az elmúlt évben is időben megkezdődött a tábor szervezése, de a járvány miatt felfüggesztésre került. Végül a 2015/2020. (V.20.) Kormány rendeletben foglaltak szerint a bentlakásos, ottalvós nyári táborok megtervezhetőek voltak a tavalyi évben is.

Összesen 629 nyíregyházi gyermek táborozhatott 10 turnusban a szigligeti gyermeküdülőben. Az első turnus június 16. napján kezdődött, az utolsó augusztus 20-án ért véget. A turnusok hétfőtől-szombatig tartottak. A részvételi lehetőség minden nyíregyházi lakóhellyel rendelkező diák számára biztosított volt, aki nyíregyházi székhelyű, alapfokú iskolában tanul, függetlenül a fenntartó intézmény státuszától.

A programok a gyerekek életkori sajátosságainak figyelembevételével kerültek összeállításra. Kedden a Sárvári Gyógy-és Wellnessfürdő megszámlálhatatlan csúszdájával egésznapos programlehetőséget nyújtott. Szerda délelőtt Keszthelyen kirándulhattak, majd egy kalózhajón járhatták be a gyerekek a Keszthelyi-öblöt. A hajón érdekes bűvészműtávjakkal szórakoztatták a csoportot. Csütörtökön a Tapolcai-tavasbarlangot fedezhették fel. A tárlatvezetőktől érdekes dolgokat tudhattak meg a barlang kialakulásáról, az itt élő dinoszauruszokról és egy érdekes filmet is levetítettek. A legjobban a csónakázás tetszett, hiszen kipróbálhatták magukat az evezésben is. Az ezután következő, városnézéssel egybekötött Malom-tó környéki séta is nagy népszerűségnek örvendett. Péntek délelőtt a felújított Szigligeti váré volt a főszerep, ahol megbizonyosodhattak saját szemükkal arról, hogy miért is nevezik e várat a Nyugat-Balaton ékének, s arról, hogy valóban csodálatos panorámát kínál a tóra. Szombaton a tábor lakói feltöltődve, de szomorúan készülődtek a hazautazásra azzal a reményben, hogy jövőre ismét ellátogatnak a gyermektáborba. A szervezett programok mellett a kísérő pedagógusok esténként különböző vetélkedőket szerveztek a tábor lakóinak, illetve túráztak az Óvárhoz, kikötőhöz is.

A táborozási díj a költségek számbavétele, valamint a tervezett létszám alapján került meghatározásra. Az általános iskolások 35 000 Ft/fő költségtérítést fizettek turnusonként (6 nap/5 éjszaka). A befizetett

összeg tartalmazta a résztvevők útiköltségét, a közüzemi díjakat, a strandbelépőt, a szállás és háromszori étkezés költségét, valamint a szakmai programok díját.

A táborozó gyermekek közül 10 000 Ft kedvezményben részesültek Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról szóló 54/2011. (XII.16.) önkormányzati rendelete alapján azok, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak, vagy tartós beteg, vagy akinek szülei három vagy több kiskorú gyermekről gondoskodnak. Összesen 151 fő részesült így kedvezményes üdültetésben.

3.5. Rendkívüli települési támogatás

A Gyvt-ben szabályozott ellátásokon túl a települési önkormányzat képviselő-testülete a hatáskörébe tartozó pénzbeli ellátásokat kiegészítheti, és a szociálisan rászorultak részére – a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint – más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat.

Az önkormányzat a települési támogatást rendszeres és rendkívüli formában is nyújtja.

Rendkívüli települési támogatásban a helyi rendelet szerint elsősorban azokat a személyeket indokolt részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások – így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartáshoz, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások – vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak.

2015-ben a rendkívüli települési támogatás keretében bevezetésre került a **kelengye támogatás**. 2019-től a támogatás egyik feltétele, hogy a jogosult nyíregyházi lakóhelye legalább 1 éve Nyíregyházán legyen gyermeke születésekor (korábban 3 év volt a feltétel). További feltétel, hogy a kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 300%-át, illetve kérelmező vagy valamely családtagja részére a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény nem került megállapításra. A támogatás iránti kérelem a születést követő 60 napon belül nyújtható be. A támogatás mértéke gyermekenként 15.000 Ft. 2020-ban 11 fő részesült a támogatásban.

3.6. Tanszercsomag juttatás

2014-től a helyi rendeletben foglaltak szerint az önkormányzat természetbeni formában tanszertámogatást nyújt minden év szeptemberben a nyíregyházi székhelyű általános iskolába beiratkozott, állandó nyíregyházi lakóhellyel rendelkező alsó tagozatos általános iskolai tanulók (1-4 évfolyam) részére.

2020-ban, az első tanítási napon 4 473 gyermek kapott tanszercsomagot, összesen 8 521 065 Ft értékben. A csomag füzeteket, rajzlapot, grafitceruzát, radírt, ecsetet, zsírkrétát stb. tartalmazott, az iskolai évfolyam szükségletének megfelelően. A csomag értéke összesen nettó 1.500 Ft/csomag volt. A gyermekek a csomagot az iskolákban személyesen vehették át.

3.7. Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj

Önkormányzatunk évek óta csatlakozik a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázathoz. Az ösztöndíj elméletileg három forrásból épül fel: települési önkormányzatok által nyújtott támogatás; a megyei önkormányzatok által nyújtott támogatás és a felsőoktatási

intézményi támogatás. Tavaly a Bursa Hungarica támogatásban részesítettek száma: 90 fő. A támogatás célja a szociálisan rászoruló hallgatók támogatása. A támogatás legalacsonyabb havi összege 7 000 Ft, a legmagasabb 8 500 Ft volt. A megállapított támogatások összege összesen 5 791 500 Ft volt.

3.8. Rászoruló Hallgatókért Közalapítvány

A Közalapítvány évek óta egyszeri vissza nem térítendő támogatást nyújt felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatók részére. A Közalapítvány Kuratóriuma 2020-ban is két alkalommal tett közzé felhívást támogatás elnyerésére. Azon hallgatók pályázhattak a támogatásra, akik legalább 5 éves nyíregyházi állandó lakóhellyel, első diploma megszerzésére vonatkozó felsőoktatási hallgatói jogviszonnal (BSC, MSC, osztatlan képzés); legalább jó tanulmányi eredménnyel rendelkeznek és a családjukban az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegének két és félszeresét, azaz 71.250 Ft-ot. A Kuratórium a pályázatok elbírálását követően 25.000-60.000 Ft összegű támogatást állapított meg 30 fő részére.

3.9. Nyári táboroztatás

Az Önkormányzat 2020-ban is biztosította a város általános iskoláiba járó gyermekei számára, hogy a tanulók nyári napközis táborban vehessenek részt. A táborozás 2020. június 29. és augusztus 14.-e között zajlott le, hét turnusban.

A táborozás helyszínei:

- Sóstói Múzeumfalú területén 3 turnusban,
- Zelk Sporttábor a Zelk Zoltán Általános iskolában, 2 turnusban,
- Kis Vakond tábor 7 turnusban,
- Nyelvi napközis tábor /angol, német/ a Szabó Lőrinc Általános iskola területén, Sóstóhegyen 2 turnusban,
- Angol napközis tábor a Szőlőskerti Általános Iskolában, 1 turnusban,
- Foci tábor a Szőlőskerti Általános Iskolában, 2 turnusban,
- Göllesz tábor a Göllesz Viktor iskolában, 1 turnusban.

A táborról szóló beszámoló szerint a szervezésre kevés idő jutott. Az iskolák helyett a Közintézményeket Működtető Központ (KÖZIM) irodában történt a jelentkezés, a díj befizetése is. Az egészségügyi előírásoknak megfelelően kis létszámú csoportokat hoztak létre, gondoskodtak a higiéniai előírások maximális betartására, a kézfertőtlenítés megoldására. Az Egészségügyi Alapellátás segítségével megoldották, hogy minden táborban 2-2 védőnő volt jelen.

A táborokban összesen 896 fő vett részt. A szülőknek az eddigi évekhez hasonlóan csak az étkezésért kellett fizetniük, de minden év közben járó étkezési kedvezményt a táborozás során is igénybe lehetett venni. A támogatottak köre kiterjedt minden nyíregyházi bejelentett lakcímmel rendelkező, nyíregyházi általános iskolába járó gyermekekre. Minden jelentkező gyermek egy turnus támogatott helyre jelentkezhetett, de második vagy több turnusban való részvételre is volt lehetőség, önköltséges áron.

A szociálisan rászorulóknak egy turnusban ingyenesen táborozhattak. Tartósan beteg gyermek, illetve három vagy több gyermekes család esetében egy turnusban az étkezési díj 50%-át kellett fizetni, 1500 Ft/turnus díjat.

5. táblázat

Jogcím	Kedvezményben részesülők száma (fő)	Fizetendő díj (Ft)
három vagy többgyermekes család	128	1500 Ft/turnus
tartósan beteg gyermek	32	1500 Ft/turnus
rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek	19	0 Ft
nevelt gyermek	14	0 Ft
Összesen	193	

Forrás: Nyári napközis tábor 2020, beszámoló, KÖZIM

4. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása

A gyermekjóléti alapellátás rendszerébe tartozó ellátásokat – gyermekjóléti szolgáltatás, gyermekek napközbeni ellátás, gyermekek átmeneti elhelyezése – az önkormányzati fenntartásban működő Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ és a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény biztosítja.

4.1. Gyermekjóléti szolgáltatás Nyíregyházán

A gyermekjóléti szolgáltatás és családsegítés feladatait együttesen a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ látja el Nyíregyháza mellett Sényő, Nyírpazony, Nyírtura, Nagycserkesz és Kálmánháza településeken. Nyíregyházán 3 telephelyen - Északi, Déli és Huszár telepi telephely-, az érintett településeken az ügyfelek számára nyitva álló helyiségekben történik az ügyfélfogadás.

A Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ 2020 évi tevékenysége a kihirdetett veszélyhelyzet és az ahhoz való alkalmazkodás jegyében telt. Figyelemmel kísérték a veszélyhelyzetben hozott rendeleteket, eljárásrendeket, útmutatókat, ennek alapján az intézmény pandémiás tervet készített, melyben szabályozták a munkavégzés és ügyfélfogadás rendjét, igazodva a veszélyhelyzeti elvárásokhoz. Mint szociális alapszolgáltatást nyújtó intézmény, szolgáltatásaikat egész évben zavartalanul működtették, egyedül a kapcsolattartási ügyelet szolgáltatás szünetelt az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2020. március 20-án, a koronavírus terjedésének megelőzésére és a kockázatok csökkentésére a család – és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtók részére közzétett útmutató alapján.

Az intézmény munkatársai a higiénés szabályok betartása mellett végezték szakmai munkájukat, valamint segítséget nyújtottak a gyermekétkeztetés megvalósításában, a gyermekfelügyelet megszervezésében. Márciusban létrehoztak egy ingyenesen hívható zöld számot, melyen szociális problémákkal, kérdésekkel fordulhattak hozzájuk. Az első félévben közel 100 hívás érkezett a telefonszámra.

A segítségnyújtás lehetőségei

2020-ban a legtöbb beérkező új jelzés anyagi természetű volt, tartós élelmiszert, tisztítószert, fertőtlenítőszert, védőfelszerelést kértek az ügyfelek, ezeket a folyamatosan érkező önkormányzati, civil és lakossági felajánlásokból tudták kielégíteni.

Jelentősen megnövekedett az egyszeri segítségnyújtások száma, ami a járvány okozta bizonytalanságból és szorongásból eredhetett. A segítő beszélgetések, valamint az adományok kiosztása megnövelte a Nyíregyházi Család és Gyermejkölési Központ napi ügyfélforgalmát. Szakembereik személyesen vitték ki a tartós élelmiszert a rászoruló idős embereknek, a már karanténba került kisgyermekes családoknak, egyedülállóknak. A gondozott családokkal jellemzően telefonon tartották a kapcsolatot, de a szakmai munka érdekében, a szükséges higiéniai szabályok betartásával családlátogatást, környezettanulmányt is végeztek.

Annak érdekében, hogy a járvány idején is a szolgáltatás biztosítva legyen, a székhelyen és a különböző telephelyen dolgozó munkatársak közötti személyes érintkezés lehetőségét minimálisra csökkentették. A családsegítők telefonon tartották az esetmenedzserekkel és a tanácsadókkal a kapcsolatot. Az esetkonferenciák, szakmai megbeszélések, szakmaközi értekezletek és egyeztetések az online térben kerültek megrendezésre.

A gyermekjóléti szolgálat tevékenységeit Nyíregyházán 3101 fő (1495 család) vette igénybe a 2020-as évben, együttműködési megállapodás alapján 1470 fő (523 család) esetében építettek folyamatot, nem együttműködési megállapodás alapján 1631 fő (972 család) vette fel az intézménnyel a kapcsolatot. 1690 fő kért segítő beszélgetést a 2020-as évben. Az együttműködési megállapodás alapján nyújtott szociális segítő tevékenység keretében a szolgálatot önállóan felkereső személyek száma 1073 fő volt.

6. táblázat

Sorszám	Megnevezés	Szolgáltatásban részesülők száma
01	Saját ügykörben végzett tevékenység	1073
02	Egyéni gondozási nevelési terv megvalósításába központ által bevonva	383
03	Szociális válsághelyzetben lévő kiskorú várandós anya gondozása	14
99	Összesen (01+02+03)	1470

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermejkölési Központ, szakmai beszámoló 2020

A szolgáltatást felkeresők körében az elsődleges problémák között a gyermeknevelési, valamint az elhanyagolásból eredő problémák jelentek meg, de továbbra is magas esetszámban fordult elő az életviteli, valamint az anyagi, megélhetési problémák. Az ügyfelek gyakran halmozott problémákkal küzdenek, így több szolgáltatást vesznek igénybe. A csoportfoglalkozás továbbra is népszerű a szolgáltatások körében, az egyéni esetkezelés mellett munkaerő-piaci foglalkozásokat, valamint életvezetési tanácsadást is igénybe vesznek, amit a 2020-as évben a járvány miatt csak korlátozott számban tudtak tartani.

7. táblázat

Sorszám	A probléma típusa	Családok száma az elsődleges probléma szerint	Problémák halmozott száma (db) (elsődlegessel együtt)
		a	b
01	Életviteli	82	209
02	Családi-kapcsolati konfliktus	68	126
03	Családon belüli bántalmazás	26	33
04	Elhanyagolás	75	146
05	Ebből (04-ből): oktatási, nevelési elhanyagolás	53	90
06	Ebből (04-ből): felnőttre vonatkozóan(családi,	3	9
07	Gyermeknevelési	71	225
08	Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	46	104
09	Magatartászavar, teljesítményzavar	32	125
10	Fogyatékoság, retardáció	4	25
11	Leleki – mentális, pszichológiai betegség	6	70
12	Szenvedélybetegség	9	40
13	Egészségi probléma, egészségkárosodás következménye	7	57
14	Foglalkoztatással kapcsolatos	5	165
15	Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő)	82	221
16	Ügyintézésrel kapcsolatos	7	100
17	Információkérésrel kapcsolatos	0	87
18	Egyéb	3	10
Összesen (01-04, illetve 07-18 sorok összege)		523	1743

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, szakmai beszámoló 2020

Az elsődleges problémákra adott szakmai „válasz”, a szolgálat által nyújtott szolgáltatások közül a segítő beszélgetés, információnyújtás, ellátásokhoz való hozzáférés fordult elő magas esetszámban. Emellett szociális ügyintézéshez kértek segítséget az ügyfelek. Az elmúlt évben 5821 alkalommal végeztek családlátogatást.

8. táblázat

Sorszám	Megnevezés	Szakmai tevékenységek halmozott száma	Szolgáltatásban részesül k száma
		a	b
01	Információnyújtás	1792	1445
02	Segítő beszélgetés	4307	1690
03	Tanácsadás	1329	838
04	Ügyintézéshez segítségnyújtás	1078	724
05	Konfliktuskezelés	217	240
06	Kriziskezelés	114	170
07	Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez -pénzübeli	275	307
08	Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez -természetbeni	855	976
09	Közvetítés másik szolgáltatáshoz	438	450
10	ebből (09-ből): átmeneti gondozásba	46	64
11	Közvetítés család- és gyermekjóléti központhoz	665	273
12	Esetkonferencia	109	273
13	Esetmegbeszélés	71	106
14	Esetkonzultáció	572	709
15	Környezettanulmány elkészítésében való közreműködés	420	395
16	Családlátogatás	5821	2177
17	Adományközvetítés	3174	2587
18	Hátralékkezelési tanácsadás	219	59
19	Munkavállalási, pályaválasztási tanácsadás	62	70
20	Mediáció	44	127
21	Kapcsolattartási ügyelet	73	435
22	Pszichológiai tanácsadás	645	532
23	Jogi tanácsadás	110	79
Összesen (01-09, illetve 11-23. sorok összege)		22390	14662

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, szakmai beszámoló 2020

A 2020-ban a pandémia új kihívást jelentett a családsegítők számára. A Huszár telepi telephelyen például a gyermekek online oktatását segítették. Azon gyermekek esetében, akik nem rendelkeztek megfelelő digitális eszközzel, vagy internet hozzáféréssel, a pedagógusokkal felvették a kapcsolatot. A

tananyagot, a házi feladatokat kinyomtatták, a gyermekeknek átadták, majd a kitöltést követően az iskola számára e-mailen keresztül visszajuttatták.

A Déli telephelyen a vírushelyzet legkritikusabb idejében is fogadták a segítségre szorulókat, akik leginkább tartós élelmiszert, tisztítószeret, de mindemellett segítő beszélgetéseket, ügyintézés is igényeltek.

Az Északi telephelyen a kialakult pandémiás helyzet miatt a családlátogatások száma csökkent, a segítőbeszélgetések száma nőtt. Megnövekedett az adományozás tevékenységszáma, amely abból is adódik, hogy az év során több alkalommal volt lehetőség adományosztásra, valamint több igény is érkezett.

4.2. Gyermekjóléti szolgálat Nyírpazonyban, Sényőn, Nyírturán, Nagycserkeszen és Kálmánházán

Nyírpazony, Nyírtura, Sényő, Nagycserkesz és Kálmánháza településeken a család- és gyermekjóléti szolgáltatásokat a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ látta el, a település és Nyíregyháza MJV Önkormányzata közötti megállapodás alapján. Az érintett településeken ügyfelek számára nyitva álló helyiségekben történik az ügyfélfogadás.

9. táblázat

Sorszám	Igénybevétel módja	Nem	Kálmánháza	Nagycserkesz	Nyírpazony	Nyírtura	Sényő	Mindösszesen
01	Együtműködési megállapodás alapján	Férfi	21	58	11	7	10	107
02		Nő	27	70	15	10	16	148
03		Összesen (01.+02.sor)	88	128	26	17	26	255
04	Nem együtműködési megállapodás alapján	Ebből (03-ból) központ által továbbított/központtól érkező			3	4	2	9
05		Férfi	8	19	9	5	4	45
06		Nő	16	29	7	10	13	75
07	Összesen (05.+06.sor)	Összesen (05.+06.sor)	24	48	16	15	17	120
08		Ebből (07-ből) központ által továbbított/központtól érkező			1			1
Összesen			82	176	42	32	43	375

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, szakmai beszámoló 2020

A kliensszámból jól látható, hogy Nagycserkesz településen továbbra is magas a szolgáltatásokat igénybe vevők száma, 2020-ban 176 fő, ebből együtműködési megállapodás alapján 128 fő dolgozott együtt a szakemberekkel, a településen 2 családsegítő munkatárs látja el a szociális segítő munkát a kliensszám alapján. A 2020-as évben a gondozott családok elsődleges problémája az életviteli, valamint az elhanyagolás, ezen belül is az oktatási- nevelési és a gyermekek fizikai elhanyagolása. A településen élő családok nagy része halmozottan hátrányos helyzetű, külterületi részen élnek, a tanyavilágban.

Kálmánházán 82 fő vette igénybe a szolgáltatásokat, ebből 58-an együtműködési megállapodás alapján. Szintén az életviteli és a gyermeknevelési problémák állnak az első helyen.

A 2020-as évben érezhető volt a létbizonytalanság, szorongás és a betegségtől való félelemmel terhelt hangulat a településeken. Az egészségügyi szolgálathoz való hozzáférés is korlátozódott a pandémia idején, azonban a szociális ellátórendszerek folyamatosan működtek, elérhetőek voltak az ügyfelek számára.

4.3. Gyermekjóléti központ szolgáltatásai

A Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ a család- és gyermekjóléti szolgálat feladatain túl ellátja a Gyvt. 39§ (3a) bekezdése és a 40/A §-a szerinti feladatokat.

A Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központban 14 esetmenedzser végzi a szakmai tevékenységet a nyíregyházi járás területén.

2020-ban a központ szolgáltatásait összesen 5894 személy vette igénybe, ebből jogerős hatósági intézkedéssel érintett esetmenedzseri tevékenységet igénybe vevő kiskorúak és felnőtt családtagjaik száma 2160, míg 3734 fő, aki speciális szolgáltatásban részesült. A tavalyi évhez képest koronavírus járvány miatt a speciális szolgáltatások száma az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység esetében jelentős mértékben nőtt, ami a pandémia alatti segítő munkából, kapcsolattartásokból adódik.

Az esetmenedzserek 197 alkalommal tettek védelembe vételi eljárás során javaslatokat a gyámhivatal felé. A már meglévő ügyekben legalább évente egy alkalommal felülvizsgálatokra is sor került. Felülvizsgálati tárgyalásra védelembe vétel esetén 183 alkalommal került sor, amely 280 gyermeket érintett.

Megelőző pártfogás eljárás megindítása után 58, ideiglenes hatályú elhelyezés esetében 33, nevelésbe vétel eljárás esetében 34, családba fogadás esetében 91 alkalommal tettek az esetmenedzserek megalapozott javaslatot a gyámhivatal felé. A veszélyeztetett gyermekek esetében 3 alkalommal harmadik személynél történő elhelyezésre volt lehetőség és 50 alkalommal javasolták a gyermek gondozási helyének megváltoztatását.

A jogerős védelembe vételi határozat után gondozási-nevelési tervet kell készíteni, melyben rögzítésre kerül a család és a probléma megoldásában szerepet vállaló szakemberek vállalt feladatai. Az elmúlt évben 272 egyéni gondozási-nevelési terv elkészítésére került sor, amely 454 kiskorút érintett.

A nevelésbe vétel esetén a felülvizsgálati tárgyalások száma 141 alkalom volt, amely 239 kiskorút érintett. Elhelyezési értekezleten, tárgyaláson a járványhelyzet okozta korlátozások miatt összesen 51 alkalommal vettek részt a munkatársak, amelyre 84 gyermek esetében került sor.

10. táblázat

Szám		Védelembe vett	Ideiglenes hatályú elhelyezés	Nevelésbe vett	Übörgömzés szociálissegítőktől került	Összesen (a-d) csoportok	Ebbe (e-d) lány
		a	b	c	d		
01.	Összes érintett száma (04)	564	33	363	11	971	440
02.	0-2	32	12	20	1	65	24
03.	3-5	73	4	54	2	133	47
04.	6-13	214	11	150	3	378	192
05.	14-17	227	6	139	5	377	171
06.	18	18				18	8
07.	Ebbe (01-06) lány	257	18	160	4	440	
08.	Ebbe (01-06) hátrányos helyzetűek részéről					221	
09.	Ebbe (01-06) hátrányos helyzetűek részéről					404	

Forrás: Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ, szakmai beszámoló 2020

Tavaly jogerős határozattal összesen 564 védelembe vett, 363 nevelésbe vett, és 33 ideiglenes hatállyal elhelyezett kiskorúval álltak kapcsolatban. Az elmúlt évben 206 esetkonferencia került megszervezésre, azonban online térben és telefonon 566 esetkonzultáción és 473 esetmegbeszélésen vettek részt a szakemberek. Ezen megbeszéléseken van mód feltárni a család működésében lévő

hiányosságokat, problémákat, majd közös cselekvési terv kidolgozására nyílik lehetőség, személyenként meghatározva a feladatokat a problémamegoldás érdekében.

11. táblázat

Sorszám	Tevékenység	Hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységek száma (esetszám)	Hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenység keretén belül érintettek (kiskorúak és 18. élet betöltött fiatalok száma) (56) (Nem harmozott adat!)
		a	b
01	Szociális segítő tevékenység	478	650
02	Eselkonferencia szervezése, azon való részvétel	206	262
03	Esetkonzultáció	568	723
04	Eselmegbeszélés	473	610
05	Egyéni gondozási-nevelési terv készítése	272	454
06	Elő védelembe vételi tárgyaláson való részvétel	158	253
07	Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel- nevelésbe vétel	141	239
08	Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel- védelembe vétel	183	280
09	Elhelyezési értekezleten, illetve tárgyaláson való részvétel	51	84
10	Egyéb hatósági tárgyaláson való részvétel	24	48
11	Családlátogatás	626	900
12	Körműzelettanulmány készítésében való közreműködés	139	322
13	Körműzelettanulmány készítése önállóan	243	338
14	Egyéb	22	78
Összesen (01–14 sorok összege)		3 782	5 239

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, szakmai beszámoló 2020

A védelembe vett kiskorúak száma: Nyíregyházán 354 fő, Nagycserkeszen 55 fő, Nyírtelek településen 44 fő, Tímár településen 9 fő, Rakamazon 16 fő, Kótajban 25 fő, Napkoron 4 fő, Tiszanagyfalun 3 fő, Nyírturán 9 fő, Apagyon 10 fő, Nyírpazonyban 8 fő, Kálmánháza 4 fő, Sényő településen 2 fő kiskorú személy állt védelembe vétel alatt. A statisztikai adatokat böngészve szembe tűnő az általános iskolás korúak számának növekedési aránya. A 2019-as évhez viszonyítva növekedett a 6-13 éves védelembe vett gyermekek száma, amely a 2020-es évben 189 főről 242 főre nőtt, míg a 14-17 éves korosztályban némi csökkenést tapasztaltunk, 244 főről 203 főre változott a védelembe vett kiskorúak száma.

12. táblázat

Település-azonosító	Gondcortartó száma	Védelembe vett	Időiglenes háttérrel elhelyezett	Nevelésbe vett	Üfőgondozás, szakellátásból kikerült	Összesen (a-d oszlopok)	Ebből (e-f) lány
	Település neve	a	b	c	d	e	f
1720	Nyíregyháza	354	25	198	8	585	284
1355	Nyírtelek	44	1	41		86	40
2372	Kótaj	25	1	22		48	25
0942	Napkor	4		12		18	7
2030	Apagy	10		8		15	8
1473	Rakamaz	16	2	33	1	52	28
2447	Tímár	9	1	8		18	8
2725	Tiszanagyfalu	3			1	4	1
2881	Újfehértó	21	2	11	1	35	10
2274	Nagycserkesz	55	1	29		85	33
2722	Kálmánháza	4		3		7	5
3314	Nyírpazony	8		1		9	5
1209	Nyírtura	9				9	8
0449	Sényő	2				2	2
9999	Összesen	994	33	363	11	971	440

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, szakmai beszámoló 2020

2020-ban a nyilvántartott, veszélyeztetett kiskorúak száma 992 fő volt. A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgálva magasan kiemelkednek a gyermekek közvetlen környezetében fellelhető okok, mint az oktatási, nevelési, fizikai és lelki elhanyagolás, valamint a bántalmazás. Kiemelkedő számok mutatkoznak a szülők, család életvitelében, és a nevelési problémákban, illetve továbbra is magas az 50 órát meghaladó igazolatlan hiányzások miatt védelembe vett kiskorúak száma. A családi pótlék felfüggesztése továbbra sem lett olyan mértékű visszatartó erő a kiskorú tankötelezettségének teljesítésében, mint amire előzetesen számítani lehetett.

13. táblázat

	Veszélyeztetettség okai		Az érintett gyermek száma a veszélyeztetettség fő oka szerint	A veszélyeztetettség okainak halmazott száma (fő okkal együtt)	
			a	b	
01	Nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak száma (02+10+26+30. sorok)		992		
02	Környezeti főcsoport összesen (a gyermek környezetéből kell kiindulni)		581	1 595	
03	Ebből (02- ből):	nevelési probléma	120	369	
04		szülők, család életvitele (szenvedélybetegségek, családi konfliktus)	164	264	
05		szülő(k) betegsége	49	158	
06			5	38	
07		gyermek családon belüli bántalmazása	fizikai	23	51
08			lelki	14	64
09			szexuális	2	3
10		gyermek elhanyagolása	fizikai	35	43
11			lelki	33	127
12		egyéb személyek, rokonok általi veszélyeztetés		7	48
13		iskolai kirekesztés, erőszak		7	32
14		kortárs csoport negatív hatása		34	106
15		elégtelen lakáskörülmények		49	108
16		kiközöttség veszélye		19	51
17	munkanélküliség		20	135	
18	Magatartási főcsoport összesen		258	799	
19	Egészségi főcsoport összesen		52	128	
30	Anyagi főcsoport összesen (az érintett gyermekekre vonatkozóan)		103	282	
21	Családok száma, amelyekben a veszélyeztetett kiskorúak élnek	501			

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, szakmai beszámoló 2020

Egyre több alkalommal kapott jelzőrendszeri tagoktól jelzést bántalmazásra utaló jelekről a Központ. Ezekben az esetekben mérlegelés nélkül azonnal megteszi az intézmény a szükséges intézkedést, jelzéssel élnek a gyámhivatal felé, majd a rendőrség szakemberei vizsgálják ki ezeket az ügyeket. A 2020-as évben családon belüli fizikai bántalmazás 67 fő kiskorút, lelki bántalmazás 95 kiskorút, szexuális abúzus 5 kiskorút érintett. Ennél jóval magasabb számban érkezett jelzés fizika elhanyagolás – 134 kiskorú – és lelki elhanyagolás – 160 kiskorú – ügyében.

14. táblázat

Sorszám	Megnevezés	A bántalmazott			Az elhanyagolt		
		kiskorúak száma					
		fizikai	lelki	szexuális	fizikai	lelki	
		a	b	c	d	e	
01	Családon belül	szülő által	31	77	3	130	153
02		testvér által	5	15	2	3	2
03		egyéb rokon, hozzátartozó által	31	3		1	5
04		összesen (01–03 sorok)	67	95	5	134	160
05	Családon kívül	ebből (04-ből) szolgáltat továbbította	8	8	1	18	10
06		ebből (04-ből): lány	17	52	5	60	63
07		gyermek által	2	1			
08	összesen (07–09 sorok)	felhívott által	1				
10		összesen (07–09 sorok)	3	1			
12		ebből (09-ből): lány	1				
09	Összesen (04+10 sorok összege)		70	96	6		

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, szakmai beszámoló 2020

Az elmúlt évben 78 család, 102 gyermekének esetében sikerült a védelembe vételt megszüntetni, mivel ez a gondozási folyamat eredményre vezetett. Ezekben az esetekben a családsegítés keretében végzett segítségnyújtás elegendőnek bizonyult az esetlegesen felmerült problémák megfelelő kezelésére.

4.4. Speciális szolgáltatások

2020-ban több mint 15 000 a speciális tevékenységek száma. Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység – hasonlóan az elmúlt évhez – kiemelkedő. Ez köszönhető az intézményben alkalmazott

31 szakembernek. Ezenkívül a pszichológiai tanácsadás – felnőttek és gyermekek számára egyaránt - valósult meg nagyobb számban.

15. táblázat

Sorszám	Tevékenység	Speciális tevékenységek száma (darab) (Halmazolt adat)	Speciális tevékenység keretén belül ellátott személyek száma (fő) (Nem halmazolt adat)
		a	b
01	Kapcsolattartási ügyelet	852	143
02	Kórházi szociális munka	68	68
03	Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység	11 757	9 231
04	Szociális diagnózis felvétele	213	71
05	Készenléti szolgálat	29	
06	Jogi tanácsadás	205	150
07	Pszichológiai tanácsadás	1 708	255
08	Mediáció	174	62
09	Konfliktuskezelés	64	75
10	Csoportmunka	4	35
11	Egyéb	271	126
	Összesen (01–11 sorok összege)	15 343	10 216

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, szakmai beszámoló 2020

4.5. Észlelő- és jelzőrendszer a Nyíregyházi járásban

Az elmúlt évben 14 település 1207 jelzésének a fogadására és kezelésére került sor.

A jelzőrendszer működése a pandémiás helyzettől függetlenül nagyrészt zavartalan volt. Településenként vannak ebben a kérdésben eltérések. Míg egyes helyeken nem volt különbség a jelzőrendszeri tagok aktivitásában, addig más helyen bizonyos jelzőrendszeri tagok, jellemzően a védőnő, gyermekorvos passzívvá váltak és kevésbé voltak együttműködők az adott szolgálattal.

A veszélyhelyzetnek megfelelően a jelzések tartalma részben módosult. Az oktatási-nevelési intézményekben az igazolatlan hiányzásokról és magatartási zavarokról online kapcsolattartás nehézségeire és a vissza nem küldött feladatokra helyeződött a hangsúly. Ugyanakkor a felnőtt lakosság és a helyi szolgálatok figyelme a nehéz élethelyzetbe került családokra esett, akik a megbetegedés, vagy karantén miatt szociális segítségre szorultak. Megnövekedett a karitatív tevékenység iránti igény, a lakosság jelentős része szorult élelmiszeradományra és egyéb, anyagi helyzetüket megtámogató intézkedésre. A bezártság és a félelem újabb szolgáltatások bevezetését tette indokolttá, mint például az ingyenesen hívható Zöld szám, melyen az esetek jelentős részében segítő beszélgetés iránti igényüket jelezték a hívók. Ezen a számon bárki jelezhetette problémáját, kérését, az állampolgársági jelzések száma megnövekedett. A Nyíregyházi járásban a szolgálatok folyamatosan a lakosság rendelkezésére álltak.

16. táblázat

Sorszám	Megnevezés	0-17 évesekkel kapcsolatosan megküldött jelzések száma
		a
01	Egészségügyi szolgáltató	104
02	Ebből (01-ből): védőnői jelzés	73
03	Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatók	137
04	ebből (03-ból): család- és gyermekjóléti szolgálat	62
05	ebből (03-ból): család- és gyermekjóléti központ	77
06	Kisgyermekek napközbeni ellátását nyújtók	46
07	Álmeneti gondozást biztosítók	52
08	Köznevelési intézmény	392
09	Rendőrség	85
10	Ügyészség, bíróság	10
11	Pártfogó felügyelői szolgálat	98
12	Egyesület, alapítvány, egyházi jogi személy	3
13	Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat	3
14	Állampolgár, gyermek és felnőtt érdekeit képviselő társadalmi szervezet	7
15	Önkormányzat, jogzó	96
16	Járási hivatal gyámhivatala	151
17	Javítóintézet	7
18	Gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal	16
19	Összesen (01; 03; 6-18.sorok összege)	1 207
20	A jelzésekkel érintett személyek száma (nem halmazott adat)	808

Forrás: Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, szakmai beszámoló 2020

5. Gyermek napközbeni ellátása

A gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény (4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3.) szervezeti keretében működő 9 bölcsőde útján valósul meg, jelenleg összesen 716 férőhelyen.

17. táblázat

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott bölcsődék

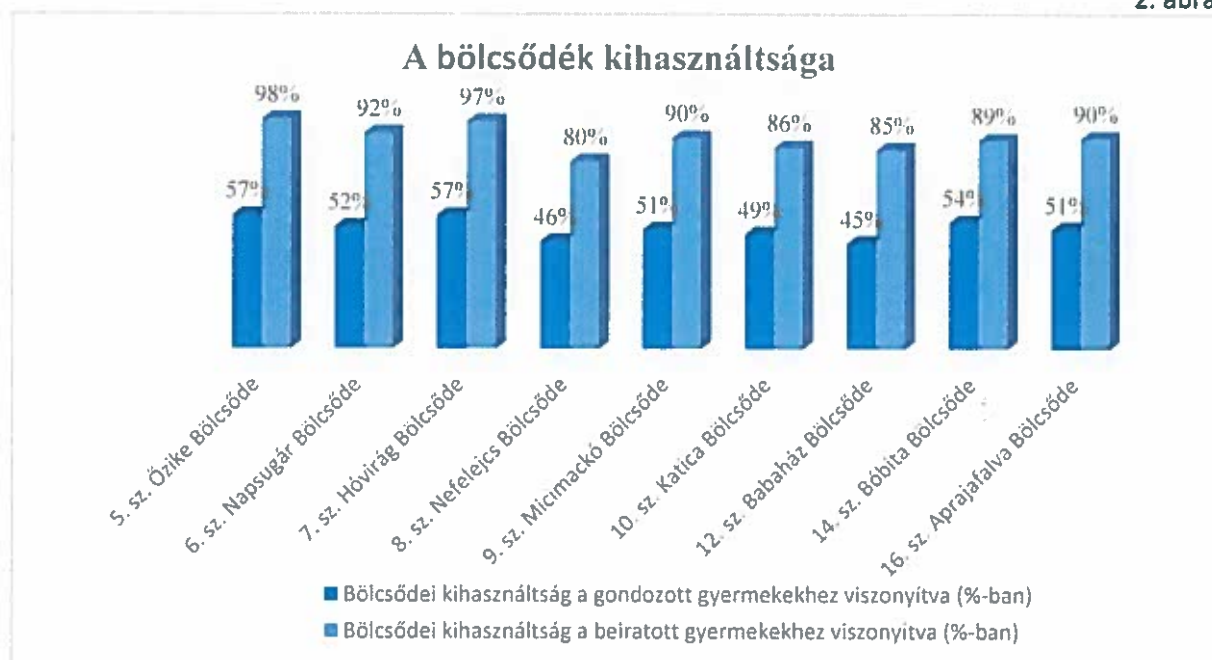
Bölcsőde neve	Címe	Férőhelyek száma
5. sz. Őzike bölcsőde	Nyíregyháza, Vécsey köz 31.	76 fő
6. sz. Napsugár bölcsőde	Nyíregyháza, Dália u. 1.	24 fő
7. sz. Hóvirág bölcsőde	Nyíregyháza, Malom u. 5.	40 fő
8. sz. Nefejejs bölcsőde	Nyíregyháza, Sarkantyú u. 30-36.	130 fő
9. sz. Micimackó bölcsőde	Nyíregyháza, Stadion u. 8/A.	50 fő
10. sz. Katica bölcsőde	Nyíregyháza, Tőke u. 1.	104 fő
12. sz. Babaház bölcsőde	Nyíregyháza, Krúdy Gy. u. 30.	106 fő
14. sz. Bóbita bölcsőde	Nyíregyháza, Tass u. 1-3.	80 fő
16. sz. Aprajafalva bölcsőde	Nyíregyháza, Fazekas J. tér 13.	106 fő
Összesen		716 fő

Forrás: saját szerkesztés

A bölcsődék kihasználtsága

A bölcsődék kihasználtsága változást mutat, az év kezdetétől januártól egészen augusztus hónap végéig általánosságban növekedés jellemzi a szolgáltatást igénybevevők számát, míg szeptemberben csökkenés tapasztalható. Ez abból adódik, hogy a gyermekek az óvodai nevelést kezdik meg. Ezt követően pedig, hogy új adaptációs (beszoktatási) időszak veszi kezdetét ismételtén egyre több gyermek jár a bölcsődékbe, a következő év szeptemberéig.

A bölcsődék kihasználtsága a felvett gyermekek alapján 90 %-os. A bent lévő gyermekek létszámát nagyban befolyásolják az adott időszakban jelentkező megbetegedések, továbbá változtak a szülői igények is, az oktatási szünetekben gyakran tartják otthon a kisebb testvéreket is. A gondozott gyermekekhez viszonyított kihasználtság összességében 51 % volt.

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámolója, 2020.

A 2020-as évben a bölcsődei kihasználtság jelentősen csökkent, mely a koronavírus világjárványnak tudható be.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármestere a 45/2020. (III.14.) Korm. rendelet 2. § -a alapján a 1/2020. (III. 15.) számú határozatával a város közigazgatási területén működő óvodákban és bölcsődékben rendkívüli szünetet rendelt el 2020. március 16-tól azzal, hogy ügyeleti ellátást biztosítani kell azok számára, akik nem tudják megoldani a gyermek felügyeletét. A napi jelentések alapján ebben az időszakban Nyíregyháza közigazgatási területén átlagosan 30 gyermek ellátását biztosították az önkormányzati és egyéb fenntartású intézmények. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a rendkívüli szünet ideje alatt a bölcsődés korú gyermekek részére is biztosította az étkezést, mely elvitellel a 16. számú Aprajafalva Bölcsődéből, valamint a 6. számú Napsugár Bölcsődéből (Huszártelep) történt.

A veszélyhelyzet során a gyermekek napközbeni felügyeletével kapcsolatos intézkedésekről szóló 152/2020. (IV.27.) Korm. rendelet alapján a rendkívüli szünet idejére a polgármester köteles volt megszervezni a bölcsődés és óvodás korú gyermekek napközbeni felügyeletét a Korm. rendeletben meghatározott szabályok szerint. Ez az ügyeleti rendszer Nyíregyházán már a rendkívüli szünet elrendelésének kezdetétől működött, annyi különbséggel, hogy a Korm. rendelet megjelenését követően abban az esetben vehették igénybe a gyermekek az óvodai és bölcsődei ellátást, ha a szülők munkavégzés vagy más ok miatt igényelték azt, illetve egy csoportban maximum 5 fő gyermek ellátása volt biztosítható. A Korm. rendelet alapján, annak hatályba lépésétől, azaz 2020. április 30. napjától naponta a polgármesternek jelentési kötelezettsége volt Nyíregyháza közigazgatási területén az óvodai és bölcsődei ügyeletet igénybe vevőkről a gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium honlapján közzétett adattartalommal. Az adatszolgáltatást az önkormányzati és egyéb fenntartású intézményekkel szorosan együttműködve a Szociális és Köznevelési Osztály teljesítette 2020. május 25. (óvodák, bölcsődék újra nyitása-rendkívüli szünet megszüntetése) napjáig.

A kormány 15/2000 (IV.27.) rendelete alapján a veszélyhelyzet időtartamára az intézmény állami támogatásra a veszélyhelyzet első napján 2020. március 10-én beiratott gyermekek száma alapján jogosult 2020. május 31. napjáig. A nyár folyamán a 2020. júniustól augusztusig pedig, a 2020. június

18-án bölcsődébe beíratott gyermekek számát vették alapul az állami normatív támogatás számolásánál.

A bölcsődei nevelési év kezdetétől a támogatás szempontjából figyelembe vehető beíratott gyermekek számán a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013.(X.24.) Korm. rendelet alapján a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett férőhelyszám 80 %-át kellett érteni a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020 (XI.3.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet megszűnésének napjáig.

Az óvodák és bölcsődék újranyitásáról, valamint a nyári táborok megszervezéséről szóló 215/2020. (V. 20.) Korm.rendelet 1. § alapján 2020. május 25-től az óvodák és a bölcsődék, mini bölcsődék, családi bölcsődék és munkahelyi bölcsődék a veszélyhelyzet előtt szokásos rendben működtek, a gyermekeket az óvodai nevelésben, illetve a bölcsődei ellátásban való részvétel jogszabályi feltételei szerint, további feltételek előírása nélkül fogadták. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesterének 4/2020. (V.21.) számú határozatával a jogszabályi hivatkozás alapján a rendkívüli szünet és ügyelet biztosításáról szóló 1/2020. (III.15.) polgármesteri határozat 2020. május 24. napjával visszavonásra került. A határozatról értesült a város területén működő valamennyi bölcsőde és óvoda fenntartó. Az intézmények által megküldött létszájmjelentések alapján folyamatosan emelkedett a bölcsődei ellátást igénybe vevő gyermekek száma.

Nyári zárva tartás ideje

A nyári zárva tartás időtartamát Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata két hétben határozta meg a jogszabályi előírásnak megfelelően 2020. február 15. napjáig, melyről a szülők a megfelelő határidőben értesültek. A 2020-as évben a SARS-CoV-2 koronavírus által okozott nehézségek miatt a nyári zárva tartás kéthetes időtartama módosításra került, így a bölcsődék a nyár folyamán folyamatosan üzemeltek.

A koronavírus megbetegedések miatt 2020. évben Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata rendkívüli szünetet rendelt el a

- a 14. számú Bóbita Bölcsőde egy gondozási egységében működő két csoportban, a Méhecske és a Katica csoportban 2020.december 14. napjától 2020. december 20. napjáig,
- a 16. számú Aprajafalva Bölcsőde egy gondozási egységének két csoportjában, a Nyuszi és Süni csoportban 2020.december 14. napjától 2020. december 20. napjáig,
- a 8. számú Nefelejcs Bölcsőde egy gondozási egységének két csoportjában, a Csibe és az Őzike Csoportban 2020.december 21. napjától 2020. december 27. napjáig.

A gyermekek napközbeni ellátása során az étkezésért térítési díjat kell fizetni. Az étkeztetés nyersanyagköltségeit intézményenként és évenként előre a Közgyűlés a jövő évi költségvetés koncepcióinak elfogadásával egyidejűleg határozatban állapítja meg.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése 2020. január 1. napjától a 207/2019.(XII.19.) számú határozatával új élelmezési nyersanyag költséget állapított meg. Az étkezési díj napi összegét 494 forintra, a diétás étkezést 592 forintra emelte. A gondozási díj továbbra is 0 forint az önkormányzatfenntartású bölcsődékben.

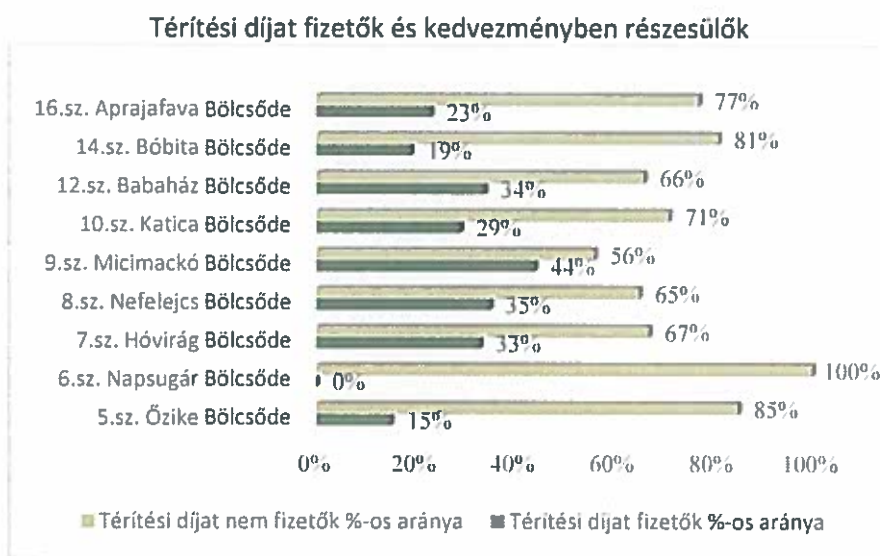
A Gyvt. rendelkezéseinek megfelelően ingyenes gyermekétkeztetés biztosított a bölcsődei ellátásban részesülő gyermek részére, amennyiben

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- tartósan beteg vagy fogyatékos,
- családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,

- olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékcal csökkentett összegének 130%-át, vagy nevelésbe vették.

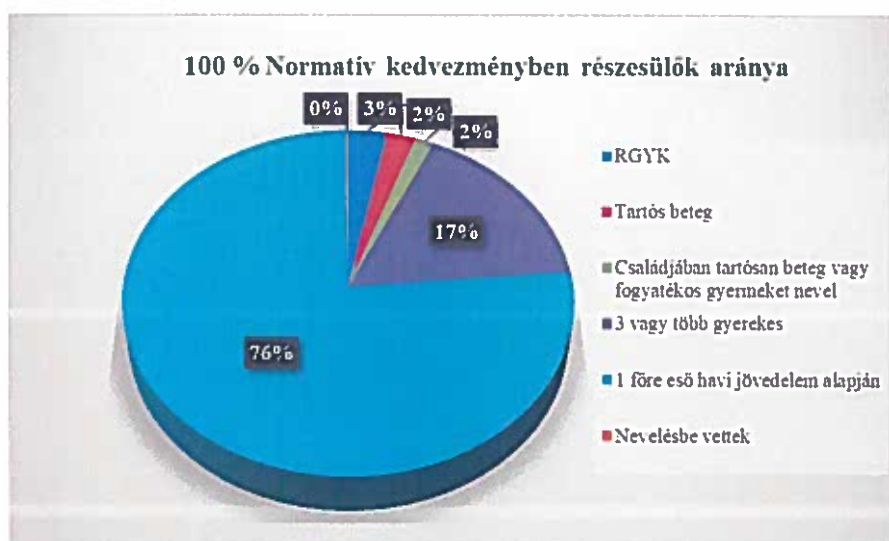
Az ingyenes étkezésre jogosultság megállapítása érdekében a szülőknek minden esetben ki kell tölteni a 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 6. sz. mellékletét képező nyilatkozatot. Az ingyenes étkezést igénybe vevő gyermekek száma 2020 évben is magas volt. A legtöbb szülő az ingyenes étkezést az alacsony jövedelem alapján igényelte, az alábbi diagram szerint. A kilenc bölcsődében összesen 1064 fő gyermek ellátására került sor, ebből 777 fő, azaz a gyermekek 73%-a ingyenes étkezésre volt jogosult.

3. ábra

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámolója, 2020.

4. ábra

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámolója, 2020.

A bölcsődék tárgyi feltételei

A megfelelő tárgyi feltételek biztosítása, fejlesztés, karbantartás szintén elengedhetetlen a megfelelő szakmai munkához. Az év folyamán önkormányzati forrásból néhány bölcsődében megvalósult a játszóudvarokon a vízpermetező (pancsoló) telepítése, egy bölcsődében a gyermekcsoportok salétrommentesítése zajlott.

A 14. sz. Bóbita Bölcsőde egy új gondozási egységgel bővült, továbbá megújultak a csoportszobák, az áradók, az öltözők, a koci tárolók, a folyosók és a kiszolgáló helyiségek. Az épületet akadálymentesítették, tűzjelző rendszert építettek ki. Napelemekkel gazdagodott a bölcsőde, és a konyha teljes körű felújítása is megvalósult. Az új gondozási egységbe a bútorok, eszközök beszerzése folyamatosan valósul meg.

Minden bölcsődében biztosítva van a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998 (IV.30.) Nm rendelet 11. számú melléklete által előírt tárgyi feltétel.

Intézményi költségvetésből beszerzésre kerültek:

- fejlesztő eszközök
- kiságy, hempergő
- számítógép
- fagyasztó szekrény, fagyasztóláda
- fűnyíró
- porszívó
- kávéfőző
- gyermekpoharak, bögrék, tányérok
- textíliák.

Az év folyamán kiemelt és fokozott figyelmet fordított az intézmény a megfelelő mennyiségű tisztítószeres beszerzésére, a higiénés eszközök biztosítására. A bölcsődék számára rendelkezésre álló fertőtlenítőszeres, maszkok, kesztyűk, lázmérő, védőeszközök is segítettek, hogy a bölcsődében zökkenőmentesen végezzék a nevelő-gondozó munkát. Az intézmény nagy hangsúlyt fordít a bölcsőde kerthelyiségeinek virágosítására, füvesítésére, bokrosítására.

6. Gyermek átmenei elhelyezése

Családok átmeneti otthona

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény önálló szervezeti egységeként működik a Családok Átmeneti Otthona, amely az alapellátás keretében a gyermek és szülője, illetve a várandós anya számára alaptevékenységként biztosítja – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendeletben foglaltaknak megfelelően – az átmeneti gondozást.

A Családok Átmeneti Otthona 40 fő ellátott (szülő és gyermek) befogadásáról tud gondoskodni két emeleten, 20 lakószobában. 2020-ban az intézmény kihasználtsága 93,5 %-os volt.

2020. évben új ellátást igénybe vevő összesen 40 fő volt, ebből 23 fő gyermekkorú, 17 fő felnőtt korú személy volt.

Intézményi jogviszonya a 2019. évből a 2020. évben összesen 11 családnak, 42 főnek, ebből 25 fő gyermek és 17 felnőtt korú személynek maradt fenn.

18.táblázat

Az ellátásba újként bekerülők adatai		
Megnevezés	2019	2020
Szülő	17	17
Ebből: nő	12	10
Várandós anya	1	1
Várandós anya férje, élettársa	1	1
Gyermek	25	23
Összesen	44	40

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény, szakmai beszámoló, 2020

Mind az intézmény kihasználtsága, mind pedig a naponta átlagosan az ellátást igénybe vevők száma alapján az előző évhez viszonyítva hasonló kihasználtság adatokat mutat.

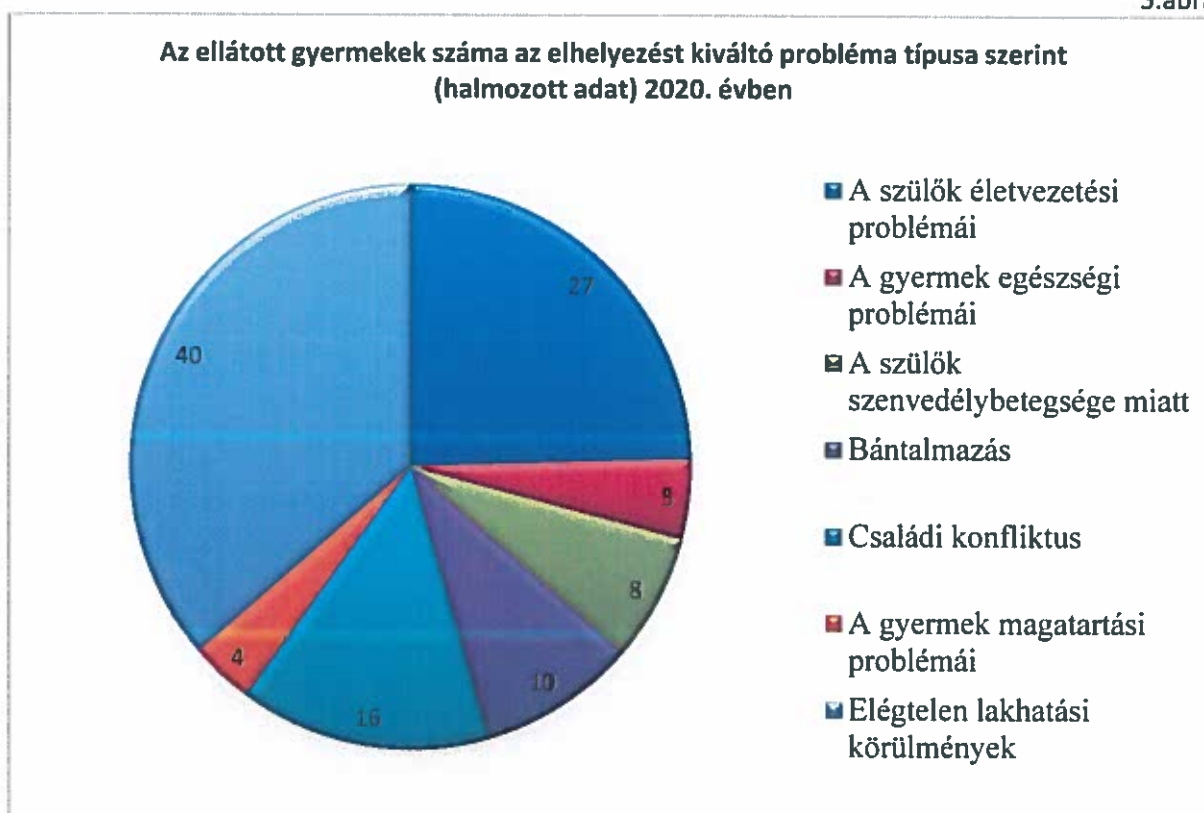
2020. évben 18 családnak, összesen 50 főnek szűnt meg az intézményi jogviszonya.

19.táblázat

Az ellátott gyermekek száma nem és korcsoport szerint		
Megnevezés	2019	2020
0-2 éves	11	11
3-5 éves	8	9
6-13 éves	21	19
14-17 éves	8	6
nagykorú gyermek	1	2
Összesen	49	47

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény, szakmai beszámoló, 2020

5.ábra

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény, szakmai beszámoló, 2020

Az intézménybe kerülés leggyakoribb oka a szülők életvezetési problémái, illetve az elégtelen lakhatási körülmények voltak az elmúlt évben.

A Családok átmeneti otthonában a koronavírus terjedésének megelőzésére és a kockázatok csökkentésére irányuló feladatok és intézkedések

A családok átmeneti otthona mindennapi életében a tavalyi évben nehéz időszakot jelentett a koronavírus terjedésének megelőzésére és a kockázatok csökkentésére vonatkozó új és eddig ismeretlen feladatok elvégzése.

Minden nap új feladatot és helyzetet hozott, amelyeket kezelni kellett és megoldani. A járványhelyzet és a hozzá kapcsolódó azonnali intézkedést igénylő új feladatok, a látogatási-és kijárási tilalom bevezetése, a digitális távoktatás technikai és infrastrukturális feltételeinek a megteremtése megterhelő volt mind az ellátást igénybe vevők, mind pedig az átmeneti otthon szempontjából.

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény Családok Átmeneti Otthonában 2020. március 17.-től látogatási-és kijárási tilalom került elrendelésre a Nemzeti Népegészségügyi Központ határozata alapján 2020. május 18. napjáig. Ezen intézkedés egyidejűleg 43 fő ellátást igénybe vevőt érintett. Az intézményt elhagyni kizárólag indokolt esetben lehetett, úgymint munkavégzés, munkába járás céljából, szükséges egészségügyi vizsgálatok és különösen méltányolható helyzetben, mint közeli hozzátartozó halála esetén. Az ellátottak sem látogatás sem kapcsolattartás céljából az intézményben nem érintkezhetek a hozzátartozóikkal, kapcsolattartásra jogosult személyekkel. Az átmeneti otthon mindent megtett annak érdekében is, hogy lehetővé tegye az ellátott gyermekek és a láthatásra jogosult szülő közötti kapcsolattartást, illetve, hogy a felnőtt korú ellátottak is a hozzátartozóikkal kapcsolatot tudjanak fenntartani. A kapcsolattartáshoz az intézmény biztosította a szükséges tárgyi, és technikai eszközöket (számítógép, telefon), illetve olyan helyiséget, ahol az ellátást igénybe vevők elkülönített módon, virtuálisan is kapcsolatot tudtak tartani a hozzátartozóikkal.

A Családok Átmeneti Otthona az Emberi Erőforrások Minisztériuma útmutatója alapján mindent megtett intézményen belül a koronavírus terjedésének megelőzésére és a kockázatok csökkentése érdekében mind az ellátást igénybe vevők, mind pedig a munkavállalók vonatkozásában (pl. az intézmény munkatársai infokontroll oktatásban vettek részt, elsajátították az egyéni védőeszközök szakszerű használatát, illetve naponta figyelemmel kísérték egészségi állapotuk alakulását).

Az alapvető higiénés szabályok fokozott betartása érdekében az átmeneti otthonban napi rendszerességgel reggel 7.00 órától este 21.00 óráig óránként fertőtlenítésre kerültek az intézményben lévő felületek (falicsempe, kilincsek, csengő, lépcsőkorlát, kapcsolók stb.) illetve naponta két alkalommal délelőtt és délután az intézmény valamennyi helyisége (lakószobák, konyha, zuhanyzó helyiségek, folyosók, lépcsőház, irodahelyiségek). Az ellátottak takarításba történő bevonása kizárólag az átmeneti otthon munkatársainak folyamatos felügyelete és segítségnyújtása mellett volt biztosítható.

Kiemelt figyelemmel napi rendszerességgel nyomon követték az ellátottak higiénés állapotát (tisztálkodásukat, ruházatukat), mosásnál a magas hőfokon történő mosást, mosószer adagolást az intézmény munkatársai végezték el.

Az intézmény elhagyási tilalom alatt a családokat hetente három alkalommal, illetve szükségletnek megfelelően segítették a bevásárlásban. Az átmeneti otthon munkatársai az ellátottakkal történő előzetes egyeztetés alapján az élelmiszerboltokban, gyógyszertárakban megvásárolták az alapvető élelmiszereket, termékeket, amelyet fertőtlenítést követően átadtak az ellátottak részére. Az

intézmény lehetőséget biztosított az ellátottak hozzátartozóinak, ismerőseinek, hogy az átmeneti otthonban élők részére csomagot juttassanak el. Az intézmény munkatársai a csomagot az ellátottat megnevezésével az intézmény bejáratánál átvették, amelyet fertőtlenítést követően átadtak az érintettek részére.

Iskolai felzárkóztató programon belül az intézmény munkatársai a 2020/2021. tanévben a digitális oktatás bevezetését követően folyamatosan segítséget nyújtottak az ellátott gyermekek részére a tananyag feldolgozásában, a házi feladat elkészítésében és feltöltésében, az új tanulási módszer elsajátításában. Az átmeneti otthon a gyerekek számára szükség szerint internet hozzáférést, digitális eszközöket (laptop, asztali számítógép) biztosított. A szülőket segítették az új oktatási rendszer megismerésében, segítséget nyújtottak a digitális rendszerben történő böngészés elsajátításában, tananyag, orvosi-és szülői igazolások feltöltésében, a gyermekeket érintő események nyomon követésében és a pedagógusokkal történő kapcsolattartásban, az internet világában. A gyermekek oktatása és az iskolai tananyagok számonkérése különböző platformokon valósult meg, amelyek megismerése és megértése, használata fokozott odafigyelést igényelt az intézmény munkatársai részéről.

Az intézmény által kidolgozott eljárás rendnek megfelelően a Nyíregyházi Gyermejkölési Alapellátási Intézmény Családok Átmeneti Otthonában, az egészségügyi intézményből érkező ellátott által használt lakószoba, zuhanyzó-wc helyiség, konyha helyiségek fertőtlenítésre kerültek az ellátottak érkezését megelőzően. Az egészségügyi intézményből érkező ellátást igénybe vevő lakószobájába kizárólag az ellátott és a vele együtt élők tartózkodhattak, a lakótérbe kizárólag az ellátottakkal az intézmény munkatársai és az egészségügyi ellátórendszer munkatársai léphettek be, az egyéni védőeszközök szakszerű felvétele és alkalmazása mellett. A helyiség folyamatos, naponta többször történő fertőtlenítése szükséges virucid hatástartamú szerrel történt.

Az ellátást igénybevevő a lakószobát, lakóteret az elkülönítés időtartama alatt indokolatlanul nem hagyhatta el. Az ellátott édesanya és a szülészetről kikerült újszülött egészségügyi levegőzése, a védőnővel történő előzetes egyeztetés alapján az átmeneti otthon első udvarrészén a többi ellátást igénybe vevőtől elkülönítve történt.

A Családok Átmeneti Otthona az intézményen belül az ellátást igénybe vevők között a fertőző megbetegedések tovább terjedésének megakadályozása céljából 2 db izolációs szobát alakított ki. Az izolációs helyiségben annak kialakításakor tisztítófestést, fertőtlenítést végeztünk, 2-2 db új ággyal, új ágyneműkkel, ágynemű huzatokkal, textiliákkal rendeztük be. A helyiségek szobánként 2 személy elkülönítésére váltak alkalmassá. Az intézmény adottságából adódóan nem tudta megoldani, hogy az izolációs szobák saját zuhanyzó helyiséggel rendelkezzenek, ezért közvetlenül a helyiséggel szemben lévő zuhanyzó-wc helyiség került kijelölésre, erre a célra. Az izolációs szobák használatára a 2020. évben nem került sor.

A látogatási-és kijárási tilalom megszüntetésével egyidejűleg, az intézmény munkatársainak és az ellátás igénybe vevőknek továbbra is feladata és kötelessége a Nemzeti Népegészségügyi Központ határozata alapján megtenni azokat az intézkedéseket, amelyek a vírus fertőzés veszélyét a lehető leghatékonyabban csökkentik, ezért a bevezetett fertőtlenítési és higiénés intézkedések jelenleg és továbbra is fennállnak.

Az átmeneti otthon munkatársai a fokozott megterhelést jelentő járványhelyzetben is folyamatos munkarend keretében, megszakítások nélkül biztosították az intézményben ellátást igénybe vevők ellátását.

A szakmai feladatok és a járványhelyzet okozta többlet-és új feladatok ellátásán kívül az intézmény kiemelt figyelmet fordított arra, hogy a nevezetes ünnepekhez kapcsolódóan hagyományá vált programjaink új formában, de továbbra is biztosítottak legyenek az ellátást igénybe vevők számára. Az

évvégéhez kapcsolódva, Mikulás és karácsony ünnepéhez közeledve a 2020. évben is nagyon sok felajánlásban volt részünk, mind lakosság, mind pedig szervezetek részéről. Mikulás ünnepéhez kapcsolódóan az átmeneti otthonban élő gyermekeket az Első Nyíregyházi Lions Club lepte meg ajándékokkal és Mikulás csomagokkal. Az előző évek hagyományától eltérően a 2020. évben az intézmény munkatársai vállalták magukra, hogy Mikulás jelmezébe öltözve a gyermekeket saját lakószobáikban látogatják meg és adják át a beérkezett adományokból összeállított ajándékokat és Mikulás csomagokat.

Karácsony ünnepét a tavalyi évben az ellátott gyermekek a hagyományoktól eltérően családjaikkal saját lakószobáikban töltötték, a közös ünneplés varázsa átalakult, de a szellemisége megmaradt. Az ajándékot váró csillogó gyermek tekintetek, ünneplő ruhába öltözve ezúttal nem a közösségi térben, hanem szobáikban várták az ajándékok érkezését, amelyet az intézmény munkatársai adtak át a családoknak. Karácsony ünnepét még szebbé és gazdagabbá tette a Nyíregyházi Gyermekek Jóléti Alapellátási Intézmény Bölcsődéi, a Szent Imre Katolikus Gimnázium, Általános Iskola, Kollégium és Óvoda Óvodai Tagintézménye, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, az Unilever Magyarország Kft., a Hübner-H Gumi és Műanyagipari Kft. és a Nyíregyháza Spartacus Football Club Kft. adománya. Az intézmény felé érkezett önzetlen segítségekkel a Családok Átmeneti Otthonában élő gyermekeknek és családjaiknak sikerült igazán széppé és élmény gazdaggá tenni karácsony ünnepét.

Gyermekek Átmeneti Otthona

A Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthona 20 éve, 1999 óta barátságos, családi, meghitt légkör teremtésével nyújt otthont átmeneti jelleggel a rászoruló gyermekek számára.

Az intézmény egy időben 16 fő befogadására alkalmas (fiúk és lányok egyaránt) 6-18 éves kor között. Vannak problémák, amelyek rövidebb idő alatt megoldódnak (szülő betegsége, életvezetési problémák, családi konfliktus), de vannak hosszabb ideig tartó esetek is például: iskolába járási nehézség, hajléktalanság, alkoholizmus, munkanélküliség, a szülő indokolt távolléte. Ilyenkor a gondozás meghaladhatja a maximálisan igénybe vehető ellátási időt.

A gyermek átmeneti gondozásának idején a szülő szülői felügyeleti joga érintetlen marad, és a szolgáltatás igénybevételéért személyi térítési díjat kell fizetnie, melynek dokumentálása tekintetében a Gyvt., a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII.29.) Korm. rendelet, és a helyi önkormányzat rendeletei az irányadóak. A családok jövedelme alacsony, gyakori, hogy nehéz körülmények között élnek. Munkaviszonyuk legtöbb esetben alkalmi munka, mindennemű szerződés nélkül. Legális jövedelmük különböző szociális támogatások, gyes, nevelési ellátás, iskoláztatási támogatásból tevődik össze. Mindez kihatással van a térítési díjak fizetésére is.

Az intézmény ellátási területe Nyíregyházán kívül 6 településre (Ibrány, Kálmánháza, Nagycserkesz, Napkor, Paszab, Tiszatelek) terjed ki. Sajnos az iskoláztatás folytonossága nem mindig biztosítható a nagy távolság miatt. 2020. évben 1 fő gondozott volt a kistérségből, Kálmánházáról.

A család életében egy sajátos helyzet, amikor a gyermek bekerül az átmeneti otthonba. A gyermek továbbra is a család részét képezi, törvényes képviselője nem változik, azonban új helyre költözik. A gyerekek és a szülők is nehéz, felbomlik a család addigi egyensúlya, s ez arra készteti a szülőt, hogy motiváltabbá váljon arra, hogy a problémája rendeződjön és gyermeke újra otthon élhessen. Ennek érdekében napi szinten jelen lehet, bármikor bejöhet az otthonba, az esetek többségében erre felkérést is kapnak kapacitásuk, energiájuk figyelembevételével.

A 2020. év a Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona számára is rendkívüli volt. Más volt, mit az eddig megszokott időszakban. Nagyon sok bizonytalanság, megpróbáltatások, távolságtartás, szájmaszk, mégis egy nagyon különleges időszak volt az intézmény életében.

Látogatási és kijárási tilalom vonatkozott az intézményben élőkre, és ebben az időszakban félelem, bizonytalanság jellemezte a mindennapokat. Azonban ebben az időszakban megtanulhatták az itt élő gyermekek az egymás tiszteletét és szeretetét, végtelen toleranciát és empátiát egymás iránt.

A nyáron időszakban jött egy kis enyhülés, így megrendezésre kerülhettek a programok, kirándulások, felejthetetlen élményeket szerezhettek. Majd a tanévkezdést követően már kisebb meglepetéssel és traumával érkezett a második hullám, a korlátozásokkal.

Az otthonba kerülés körülményei 2020-ban is meglehetősen változóak voltak. Nem azért volt kevés az újonnan bekerülők száma, mert megszűntek a problémák, hanem a járványhelyzet miatt féltek a szülők a látogatási tilalomtól, illetve a szigorú korlátozásoktól.

20. táblázat

2020-ban átmeneti gondozásban részesült gyermekek száma havonkénti bontásban

Időszak	KENYSZI gondozási napok	Ellátottak száma fő	Kihasználtság %
Január	465	15	93,75
Február	440	15	93,75
Március	496	16	100,00
Április	472	16	100,00
Május	483	16	100,00
Június	428	14	87,75
Július	325	10	62,50
Augusztus	361	12	75,00
Szeptember	467	15	93,75
Október	496	16	100,00
November	480	16	100,00
December	496	16	100,00
	5409	15	92,14

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámolója, 2020.

A gyermekek átmeneti otthonában 2020. évben 5409 gondozási napot teljesítettek, 33 gyermek teljes körű ellátásáról gondoskodtak, ez átlagosan havi 15 gyermek gondozását és 90%-os kihasználtságot eredményezett.

Az esetszámok tekintetében a nyári hónapokban tartózkodtak a legkevesebben az intézményben. Ennek oka vélhetően a veszélyhelyzet utáni enyhülés időszaka. A tanév végén több gyermeknek lejárt a gondozási ideje, illetve a kijárási tilalom megszűntével végre hazamehettek. A szeptemberi felfutás pedig annak az eredménye, hogy iskolakezdésre újra visszatértek hozzánk, illetve többen újként kerültek be. 2020-ban is a kihasználtság egy úgynevezett „megszokott” tendenciát mutatott: a hideg időjárás beköszöntével folyamatosan emelkedett a gondozásban részesülő gyermekek száma, s ez a növekedés tavasz végéig (tanítási év lezárulásáig) jellemző volt. 2-3 évre visszamutató jelenség, hogy decemberben hirtelen megnövekedik az azonnali intézkedést igénylő esetek száma. Valahogy az ünnepekre hangolódással azonos ütemben és módon az emberek türelmetlenebbek, a felnőttek kétségbeesettebbek, s így módon a gyermekek kiszolgáltatottabban élik meg a mindennapokat. Ekkor

kell a családoknak lakhatási krízissel szembenéznüik, vagy éppen a gyermekeknek bántalmazást megélnüik.

Az intézménybe kerülési okok vizsgálata

Az otthonba kerülés körülményei 2020. évben is meglehetősen változóak voltak. Az átmeneti gondozás igénybevételének okai széleskörűek, összetettek. Ezek között megjelennek a lakhatási problémák, a szülő betegsége, a szülő indokolt távolléte, életvezetési problémái, szenvedélybetegsége, családon belüli konfliktus, a gyermek magatartási problémái, iskolai csavargás, nehezített iskolába járás. Az ellátás igénybevételének oka a „hozott” probléma sokszor nagyon összetett, és az átmeneti gondozás alatt az eset feltárása során több gondra is fény derül. Az ellátást kérő szülők rendszerint olyan indokokat jelöltek meg, amelyekben a problémát külső tényezőkre (lakás, anyagi helyzet stb.) vetítették, kevésbé fogalmazták meg a család, vagy a saját személyiségük működésében rejlő okokat. A gyermekjóléti alapellátás és a gyámhatóság szakembereivel való szoros kapcsolat és hatékony közreműködés kétségtelenül nagymértékben hozzájárul a gyermekek érdekeit szolgáló munka sikeres végzéséhez. 2019-ben több esetben is felmerült az átmeneti gondozás szükségessége, de a kötöttség elfogadása, a szabályok betartása, valamint a térítési díj fizetésének kilátásba helyezése miatt azok meghíúsultak. Számos esetben a szabad mozgás korlátozása miatt a kamaszok megtagadták az együttműködést.

Az otthonba kerülés indokai
(a tárgyévben felvételre kerültek adatai alapján)

	2019.	2020.
- a szülő indokolt távolléte:	4 fő	7 fő
- szülő életvezetési problémái:	2 fő	8 fő
- szülő egészségi állapota:	1 fő	6 fő
- szülő - gyermek konfliktus:	2 fő	3 fő
- a gyermek magatartása:	6 fő	3 fő
- iskolai csavargás:	2 fő	5 fő
- lakhatási problémák:	1 fő	1 fő
- bántalmazás (fizikai):	0 fő	0 fő
Összesen	18 fő	33 fő

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámolója, 2020.

Az adatokból megállapítható, hogy az elhelyezést kiváltó okok között a szülő indokolt távolléte, életvezetési, egészségi problémái, az iskolai csavargás és a gyermek magatartási problémái voltak a legjellemzőbbek. A szülők életvezetési problémái következményeként gyakran lakhatási gondokkal is szembe kell nézni családjainknak. Míg néhány évvel ezelőtt többször előfordult, hogy a szülő szenvedélybetegsége miatt kerültek hozzájuk gyermekek, az elmúlt 2 évben erre egyszer sem volt példa. Megfigyelhető a szülő és a gyermek közötti gyakori konfliktus, melynek számtalan oka közül nagy jelentőséggel bírnak a családon belüli szerepek, tisztázatlan határok, egymás tiszteletének, megbecsülésének hiánya.

21. táblázat

A vizsgált időszakban a gyermekek életkori megoszlása

Év	3-5 éves	6-13 éves	14-17 éves	Nagykorú	Összesen
2019	1	22	7	0	30
2020	3	23	7	0	33

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámolója, 2020.

Az igénybe vevők életkorát tekintve a kisiskolások, valamint a nagykamazok száma magas, ők azok, akik többségében igénybe veszik az intézményi ellátást. A 2020-as évben az elmúlt évhez képest azonban megnövekedett az óvodás korú gyermekek száma is.

22. táblázat

Az intézménybe bekerülő és kikerülő gyermekek száma						
Év	Összes gondozott	Újként bekerülők száma	Kikerülők száma			Összesen
			családba	szakellátásba	Egyéb	
2019.	30	18	13	2	0	15
2020.	33	18	12	5	0	17

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai beszámolója, 2020.

2019-hez képest a be- és kikerülők száma közel azonos volt. Ennek ellenére magasabb volt a kihasználtság, mert a jelenleg is bent tartózkodók gondozási ideje több gyermeknél, 12 hónapnál hosszabb ideje tart.

Az elmúlt két évet összehasonlítva az átmeneti gondozásból kikerült gyermekek közül továbbra is jó arányban kerültek vissza családjukba, míg szakellátásba 5 fő. Sajnos 5 testvérről van szó, melynek oka a szülők alkalmatlansága a gyermekek gondozására, nevelésére. Az átmeneti gondozás eredményessége attól is függ, hogy hány gyermeket sikerül hazagondozni. Egyértelmű, hogy a kigondozás nagymértékben függ az előzőekben már taglalt bekerülési indokoktól és a jól megtervezett kivitelezett, gondozás folyamatától.

7. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása

A Gyvt. szerint a szolgáltatót, intézményt, hálózatot a jogszabályokban és a szolgáltatói nyilvántartásban foglaltaknak megfelelően kell működtetni, amelyet a működést engedélyező szerv ellenőriz. 2014-től az ellenőrzés megindításáról szóló értesítéseit elektronikus úton közli az ellenőrző szerv.

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézményben a bölcsődék vonatkozásában végzett külső ellenőrzések:

- „TÜZMEGELŐZÉS” Tűz-, Munka-, Környezetvédelmi, Tanácsadó, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
- D és F Konzulting Kft.
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
- Bodnár-Team Plus Kft. Időszakos érintésvédelmi felülvizsgálat
- Spinkler Tűzvédelmi Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.: Tűzoltó készülékek felülvizsgálata, ellenőrzése.

Belső szervek által végzett ellenőrzések

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény belső ellenőrzés keretében az alábbi területeket vizsgálta:

- Bölcsődevezetői dokumentáció,
 - Éves munkaterv,
 - Munkatervi beszámoló.

A bölcsődék vezetői belső ellenőrzés keretében az alábbi területeken végeztek ellenőrzést:

- A kisgyermeknevelői dokumentáció vezetésének ellenőrzése: a bölcsődei gyermek-egészségügyi törzslapok, a családi füzeteket, a fejlődési naplók és a csoport naplók.
- A gyermekek (ellátottak) napirendjének vizsgálata.
- Játékeszközök, berendezések vizsgálata.
- A gyermekek tanulási tevékenységének vizsgálata.
- Kisgyermeknevelők nevelő-gondozó munkájának vizsgálata.
- A bölcsődei dajkák munkavégzésének hatékonysága.
- A mosodai munka hatékonysága.
- Az udvari munkás tevékenységének hatékonysága.
- Élmezéssel kapcsolatos tevékenységek vizsgálata.

Bölcsődei dajkák munkájának ellenőrzése:

- környezet rendje és tisztasága,
- a gyermekek neveléséhez-gondozásához szükséges eszközök előkészítésében való közreműködés,
- felügyelet, kommunikáció.

A konyhai dolgozók munkájának ellenőrzése:

- Raktárkészlet,
- Hűtők, ételminta,
- Eszközök minősége,
- Takarítás mente, higiénés szabályok betartása,
- Áruátvétel.

Mind a belső-, mind a külső ellenőrzések alkalmával szabálytalanság nem volt tapasztalható. A kisebb hiányosságokat, az ellenőrzést követően megfelelő munkaszervezéssel és odafigyeléssel korigálta az intézmény.

- 8. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása**

A Nyíregyházi Rendőrkapitányság bűnmegelőzési munkájában kiemelt feladat a gyermek és ifjúságvédelem.

A Nyíregyházi Rendőrkapitányság tagja a helyi KEF szervezetnek, a kínálat csökkentési munkacsoport vezetője a Rendőrség szakembere. Ezenkívül a Rendőrkapitányság a TOP pályázat keretében létrejött támogató csoportnak is a tagja. Szaktudásukkal hozzájárulnak e szervezetek munkájának sikeréhez. A Rendőrség szervezésében több prevenció program valósul meg. Ezek a következők:

- Ovi-Zsaru biztonságra nevelő bűnmegelőzési program: A legfiatalabb korosztály az óvodások figyelmét hívja fel a baleset megelőzési ismeretekre, ne váljanak áldozatokká. Kézbábok segítségével, játékos formában, az óvodapedagógusok bevonásával. A tudás átadása mellett a cél, a rendőrről alkotott pozitív kép kialakítása is. A programba folyamatos a jelentkezés az óvodák részéről.
- DADA program célcsoportjai az általános iskolák. Szakképzett D.A.D.A. oktató rendőr kidolgozott tanmenet szerint haladva adja az ismeretanyagot a tanulók számára. Áldozatvédelem, vagyonvédelem, balesetmegelőzés témakörökben. Az aktuálisan felmerülő problémákhoz is segítséget nyújt. Jelenleg Nyíregyházán 5 iskolában zajlik a DADA program oktatása alsó és felső tagozatos diákok részére.
- Iskolai bűnmegelőzési tanácsadó program: A gyermek- és ifjúságvédelem iskolai kereteken belüli hatékonyabb működése érdekében létrehozott bűnmegelőzési tanácsadó hálózatban Nyíregyházi Rendőrkapitányság illetékességi területén összesen 2 bűnmegelőzési tanácsadó lát el szolgálatot 4 középfokú oktatási intézményben.

A program sikeres, az iskolák megelégedéssel fogadták a tapasztalt kollégák jelenlétét az iskolákban. A tanév során folyamatosan tartják a kapcsolatot az intézményvezetéssel, a tanárokkal és a diákokkal. Gyakran töltik be a híd szerepét a rendőrség és az intézmények között, megkönnyítve és felgyorsítva a hatékony ügyintézését.

- Iskola rendőre program: Nyíregyházi Rendőrkapitányság illetékességi területén 75 iskolában 66 iskolarendőr lát el szolgálatot. A lehetőségekhez képest a Rendőrkapitányság illetékességi területén néhány kivétellel minden általános iskolában van iskola rendőre, akik folyamatosan tartják az iskolákkal a kapcsolatot. Egész évben lehet számítani a segítségükre azokkal a problémákkal kapcsolatban, amelyek az iskola vezetőségét vagy a szülőket, illetve a tanulókat érintik. Ezt a feladatot főképpen a helyi körzeti megbízottak látják el. Az iskola rendőrök osztályfőnöki órák alkalmával tartanak a közlekedés szabályaira, a bűnmegelőzésre, valamint az áldozattá válás megelőzésére irányuló előadásokat.

A vírushelyzetre tekintettel ezeknek az előadásoknak a számai jelentősen lecsökkentek.

Drogprevenációs összekötő: A drogprevenációs összekötő tiszt továbbra is ellátja feladatait, melynek során iskolákkal, pedagógusokkal, diákokkal és szülőkkel áll kapcsolatban. A program minden közoktatási intézményben tanuló gyermek családjá számára nyilvános és elérhető. A szakember szülői értekezleteken, fogadóórán is tájékoztatást nyújt a kábítószerrel kapcsolatos büntető igazságszolgáltatást érintő kérdésekben, de az elmúlt évben ez csak néhány alkalmat jelentett csak a vírushelyzet miatt.

A Nyíregyházi Család- és Gyermekegészségi Központ felé érkezett jelzések számát - bűncselekmény és szabálysértés elkövetése esetén - az alábbi táblázatok tartalmazzák (nyíregyházi adatok).

23. táblázat

Bűncselekmény			0-14 éves	14-18 éves
Bűncselekményt elkövetők száma			8	18
Ebből	Alapellátásban gondozottak száma		4	9
	Védelembé vétel mellett gondozottak száma		3	6
Az elkövetők közül a gondozás	Alapellátás során	Újabb bűncselekményt elkövetők száma	0	0
		Szabálysértést elkövetők száma	3	2

időtartama alatt	Védelembe vétel melletti gondozás során	Újabb bűncselekményt elkövetők száma		3
		Szabálysértést elkövetők száma		

Szabálysértés			0-14 éves	14-18 éves
Szabálysértést elkövetők száma			12	11
Ebből	Alapellátásban gondozottak száma		5	7
	Védelembe vétel mellett gondozottak száma		2	4
A gondozás időtartama alatt	Alapellátás során	újabb szabálysértést elkövetők száma		
		bűncselekményt elkövetők száma		
	Védelembe vétel melletti gondozás során	újabb szabálysértést elkövetők száma		1
		bűncselekményt elkövetők száma		1

Forrás: Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ, szakmai beszámoló 2020.

A gyermekjóléti szolgálathoz érkezett jelzések alapján 26 kiskorú követett el bűncselekményt (pl. 50.00 feletti bolti lopás, súlyos testi sértés, szexuális bűncselekmény, kábítószerrel való visszaélés) és 23 kiskorú követett el szabálysértést (garázdaság, rongálás, gépjármű megrongálása).

9. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, dropprevenció stb.)

A gyermekjóléti feladatokat az önkormányzat a Gyvt. alapján más szervvel, személlyel kötött ellátási szerződés útján, illetve társulásban is biztosíthatja. Nyíregyházán a gyermekek napközbeni ellátásában és átmeneti elhelyezésében ellátási szerződés alapján egyházi és nem állami szerv is részt vesz.

A gyermekek napközbeni ellátásának formája az alternatív napközbeni ellátás, amelyet a Periféria Egyesület működtet a város területén. A szolgáltatásnyújtásának helyszínei Nyíregyháza, Huszár tér 5., és Nyíregyháza, Kollégium u. 54. szám alatt található általános iskola és gyermekek átmeneti otthona.

Közösségi programjaik keretében a Huszár telepen a Görögkatolikus Magvető Tanodában szervezték foglalkozásaikat (játsszóházi és kreatív kézműves műhely). Ez az a tevékenységi kör, ahol az egészen kicsi gyermekektől a fiatal felnőttekig, mindenki megtalálja a számára leginkább megfelelő elfoglaltságot.

Az Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézményében fejlesztő játszóház, fejlesztő foglalkozások, szabadidős programok és mozi klub volt. A koronavírus járvány

terjedése az alternatív napközbeni ellátás szolgáltatást is befolyásolta. Az Egyesület online formában tartotta a kreatív kézműves foglalkozásokat (2020. április 6.- június 12. között) és a nyári online kézműves foglalkozást (2020. június 15-augusztus 28. között).

A gyermekek átmeneti elhelyezésének bemutatásánál utaltunk arra, hogy az önkormányzati feladatellátás mellett nem állami és egyházi szervezettel kötött ellátási szerződés alapján más fenntartó is nyújt szolgáltatást a város területén. A Magyarországi Evangélikus Egyház által fenntartott Családok Átmeneti Otthona és a Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete által fenntartott Családok Átmeneti Otthona biztosít átmeneti elhelyezést a gyermek és szülője számára.

Az előbbi intézmény az Oltalom Szeretetszolgálat szervezeti keretében működik. Az intézmény megújult környezetben, 40 férőhelyen, 1000 négyzetméter alapterületen biztosítja az otthontalanná vált szülő és gyermekei együttes elhelyezését. Az intézmény ellátási területe Jász-Nagykun-Szolnok megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Hajú-Bihar megye. A családok elhelyezésére 3 db összkomfortos, kétszobás, konyhával és étkezővel felszerelt apartman, 10 db összkomfortos lakosztoba, 3 db közös használatú konyha áll rendelkezésre.

A családok átmeneti otthonának kihasználtsága 2020-ban 39,25 fő volt, a koronavírus járvány miatti felvételi korlátozás ellenére is szinte 100 %-os. a szolgáltatás tehát 100 %-os kihasználtsággal működik. Az intézményben 2020-ban 22 család lakott, és összesen 70 fő vette igénybe a szolgáltatást. A 22 családból 10 család új beköltöző volt, akik 15 gyerekkel érkeztek. A huszonkét családból 5 családban mindkét szülő jelen volt a gyermekek életében, kétszülős családként vették igénybe az ellátást. Egyedülálló apa egy személyben, egyedülálló anyák pedig 16 család esetében költöztek gyermekeikkel a családok átmeneti otthonába. Az elmúlt évben is egy család, azaz egy édesanya és 2 kiskorú gyermeke költözött a családok átmeneti otthonába másodszeri alkalommal.

A Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete ellátási szerződés alapján „Félutas” Kiléptető Házat működtet. A „Félutas” Ház program célja, hogy a családok átmeneti otthonából kikerülve a bántalmazott nő és gyermeke számára lakhatást biztosítson, oly módon, hogy önálló életvitelt folytassanak, de még kapjanak hozzá segítséget. Ez az ellátási forma hidat képez az átmeneti gondozás és a társadalomba való beilleszkedés között. Ezek mellett jelentősége, hogy a segítségnyújtás, a támogatott életvezetés mellett biztosítja a védelmet a rászoruló család/családok részére.

A segítő munka folyamán az önálló életbe való kilépéshez több szakember működik együtt (szociális munkás, szociálpedagógus, pszichológus). A természetes erőforrások elérése és mozgósítása mellett a „Félutas” ház lehetőséget teremt a család számára, hogy jövőképe szerint megválassza a legmegfelelőbb hosszú távú stratégiát saját maga és gyermekei számára. 2020-ban a 4 éve ott lakó édesanya és gyermeke elköltözött a lakásból. Pályázati felhívást követően egy édesanya gyermekével költözött be a Félutasházba.

Az Önkormányzat a helyi önszerveződő közösségek pénzügyi támogatásának rendjéről szóló 24/2008. (IV.29.) önkormányzati rendelete alapján a civil szervezetek programjainak megvalósítását támogatja. 2020-ban a pályázatok a koronavírus járvány miatt nem lettek meghirdetve.

10. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciók elképzelések).

A gyermekvédelmi tevékenységről szóló éves értékelés az elvégzett feladatok számbavételét és a jövő irányvonalainak meghatározását szolgálja. Az Önkormányzat célja a gyermekjóléti ellátások rendszerének fenntartása, az ellátások, szolgáltatások megtartása, az ehhez szükséges pénzügyi háttér megteremtése és biztosítása. A jövőre vonatkozó feladatainkat részben a lakossági igények, szükségletek, részben a jogszabályi változások határozzák meg.

A Gyvt. 135. § (3) bekezdése alapján 2021.-ben bevezetésre kerül a gyermekeink védelmében Informatikai Rendszer (GYVR). A rendszert a gyermekek veszélyeztetettségének feltárása érdekében végzett szakmai munka dokumentálására, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében a környezettanulmány, a cselekvési/intézkedési tervek, a helyzetértékelések elkészítésére kell használni. Továbbá a hatósági intézkedésekre történő kezdeményezést, javaslattételt, ehhez kapcsolódó terveket stb. kell dokumentálni itt.

Az intézmények infrastrukturális fejlesztése folytatódik részben pályázati lehetőségek útján, részben önkormányzati forrásból. Ezek közül kiemeljük a Honvéd utcán TOP forrásból épülő 3*12 férőhelyes bölcsőde létrehozása.

Az önkormányzat mellett számos nem állami, és egyházi fenntartó nyújt szolgáltatásokat a város területén. A szolgáltatókkal, intézményekkel való együttműködés nélkülözhetetlen a napi munka során. Ezt erősíti az a kistérségi, járási szintű feladatellátás, amellyel már nemcsak a város területén, hanem szélesebb területi hatályú kooperáció valósul meg.